

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק לא יחפור
יז: – כז:

ד' טבת תשע"ו

© Yechezkel Folger 2015

מפתח

דף יז.	4
תד"ה לא שיח	4
תד"ה סלעים	5
דף יז:	6
סוגיא דכותל בור חלק א' תד"ה בכותל בורו	6
סוגיא דכותל בור חלק ב' תד"ה אביי אמר	7
סוגיא דכותל בורו חלק ג' תד"ה ה"ג בספרים ישנים	8
דף יח.	9
סוגיא דכותל בורו חלק ד' גמרא דהני קשו לכותל וכו'	9
סוגיא דכותל בורו חלק ה' גמרא דיקא נמי	9
סוגיא דכותל בורו חלק ו' תד"ה אי הכי אימא סיפא	10
סוגיא דכותל בורו חלק ז' תד"ה דיקא נמי	11
דף יח:	12
סוגיא דחרדל חלק א' הקדמה	12
סוגיא דחרדל חלק ב' תוספות ד"ה ואי לא סמיך	12
סוגיא דחרדל חלק ג' בא"ד היכי משכחת לה	13
סוגיא דחרדל חלק ד' בא"ד הני מילי אילן	14
סוגיא דחרדל חלק ה' בא"ד וצריך בעל הדבורים	16
סוגיא דחרדל חלק ו' בא"ד אי הכי	19
סוגיא דחרדל חלק ז' תוספות ד"ה מכלל – הקדמה	20
סוגיא דחרדל חלק ח' תוספות ד"ה מכלל	21
סוגיא דחרדל חלק ט' תוספות ד"ה וסבר ר' יוסי	24
דף יט:	27
סוגיא דחלון פותח טפח חלק א' תד"ה מאי איריא	27
דף כ.	28
סוגיא דחלון פותח טפח חלק ב' תד"ה היא גופה	28
סוגיא דחלון פותח טפח חלק ג' תוספות בא"ד ועוד	29
סוגיא דחלון פותח טפח חלק ד' תד"ה בחבית	29
סוגיא דחלון פותח טפח חלק ה' שעלו מאליהן	31
סוגיא דחלון פותח טפח חלק ו' בא"ד הקשה ר"י	31
סוגיא דחלון פותח טפח חלק ז' תד"ה כיון דאיכא	33
דף כ:	34
תד"ה תנור	34
דף כא.	34
תד"ה ולמדתם אותם ולמדתם אתם	34
תד"ה וגרדי	35
דף כא:	37
תד"ה שתלא	37
תד"ה מרחיקין	37
תד"ה כופין	37
דף כב.	38
תד"ה וקמא היכי	38
דף כב:	40
תד"ה והא אנן תנן	40
דף כג.	40

תד"ה בית ארבעה כורין	40
תד"ה וצריכי	41
גמרא הרי הוא בחזקתו	42
דף כג:	42
סוגיא דניפול חלק א' תד"ה חוץ לחמשים אמה ותד"ה אמה	42
סוגיא דניפול חלק ב' תוספות ד"ה רוב וקרוב	44
סוגיא דניפול חלק ג' תוספות ד"ה ודאי מהאי נפל	46
סוגיא דניפול חלק ד' תוספות ד"ה מצאו בין שני שובכין	46
דף כד:	48
סוגיא דניפול חלק ה' הג"ה בד"ה שמע מינה רובא דאורייתא	48
סוגיא דניפול חלק ו' תוספות ד"ה בי קופאי	49
סוגיא דניפול חלק ז' תוספות ד"ה לימא	49
דף כד:	50
מרחיקין את האילן	50
דף כה:	50
תד"ה וצבא השמים	50
תד"ה רוח מזרחית	50
דף כה:	51
תד"ה עני והעשיר	51
דף כו:	52
סוגיא דזיקא חלק א' תד"ה זיקא וא"ד וי"ל דמתניתין	52
סוגיא דזיקא חלק ב' תוספות בא"ד וי"ל דמתניתין	53
דף כו:	53
סוגיא דאם האילן קדם חלק א' תד"ה עד דאמרי לי'	53
סוגיא דאם האילן קדם חלק ב' תד"ה גזלן ובא"ד ויש לומר	54
דף כז:	56
תד"ה כמה מרובע וכו'	56
תד"ה הא ג' מביא וקורא	60
דף כז:	61
תד"ה ובדחלולי סגי	61

דף יז.

תד"ה לא שיח

תוס' בד"ה לא שיח כו' אבל הנך דלא עמיקי כו' ואי תנא הני ה"א דבור ושיח דעמיקי כו' עכ"ל וליכא לאקשויי בגמרא נמי גבי אמת המים ונברכת דאי תנא אמת המים משום דקביעא ואי תנא נברכת משום דקוו וקיימי בחד מהנך סברות הוי סגי כי הכא די"ל כיון דע"כ תנא בור ודאי דליכא למטעי בהנהו דבעי טפי דלא עדיפי מבור דקביעא וקוו וקיימי ולהכי בעי התם שני סברות וק"ל:

1) משנה

לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חברו ולא אמת המים ולא נברכת כובסין אלא אם כן הרחיק מכותלו של חברו ג' טפחים

2) דף יט. at גמרא

- a) The משנה needs to teach that there is a הרחקה of טפחים ג' for both אמת המים and נברכת כובסין

דאי לא תני אלא אמת המים	הוה אמינא דוקא אמת המים דקביעא מרחיק ג"ט	אבל נברכת כובסין דלא קביעא אינו מרחיק כל עיקר
ואי לא תני אלא נברכת כובסין	הוה אמינא דוקא נברכת כובסין דקווי וקיימא מרחיק ג"ט	אבל אמת המים דלא קווי וקיימא אינו מרחיק כל עיקר

3) תוספות

- a) The משנה needs to teach that there is a הרחקה of טפחים ג' for both בור on the one hand and נברכת כובסין on the other hand

דאי לא תני אלא בור	הוה אמינא דוקא בור דעמיק טפי מרחיק ג"ט	אבל אמת המים ונברכת כובסין דלא עמיקי טפי אינו מרחיק כל עיקר
ואי לא תני אלא אמת המים ונברכת כובסין	הוה אמינא דוקא אמת המים ונברכת כובסין דלא עמיקי טפי סגי בהרחקת ג"ט	אבל בור דעמיק טפי מרחיק יותר

4) מהרש"א

a) קשיא

- i) Similar to the צריכותא in the table for בור where the סברא of עמיק טפי is alone enough for both sides of the צריכותא

(1) why isn't it enough for the גמרא to rely on the סברא of קביע as in the next table

דאי לא תני אלא אמת המים	הוה אמינא דוקא אמת המים דקביעא מרחיק ג"ט	אבל נברכת כובסין דלא קביעא אינו מרחיק כל עיקר
ואי לא תני אלא נברכת כובסין	הוה אמינא דוקא נברכת כובסין דלא קביע סגי בהרחקת ג"ט	אבל אמת המים דקביע מרחיק יותר מג' טפחים

(2) and why isn't it enough for the גמרא to rely on סברא of קווי וקיימא as in the next table

דאי לא תני אלא נברכת כובסין	הוה אמינא דוקא נברכת כובסין דקווי וקיימי מרחיק ג"ט	אבל אמת המים דלא קווי וקיימא אינו מרחיק כל עיקר
ואי לא תני אלא אמת המים	הוה אמינא דוקא אמת המים דלא קווי וקיימי סגי בהרחקת ג"ט	אבל נברכת כובסין דקווי וקיימא מרחיק יותר מג' טפחים

b) תירוצ'ן

- i) קווי וקיימי and קביע is בור
- ii) It follow that once we know that בור doesn't need a הרחקה of more than ג'
and נברכת כובסין don't need a הרחקה of more than ג' טפחים
it's a פשיטות that אמת המים and טפחים

תד"ה סלעים

בד"ה סלעים אבנים כו' ולא סלעי נחושת כו' אית תנא תני טומנין כו' עכ"ל לכאורה שהתוס' מקיים פרש"י שטעם הרחקת הסלעים משום הבלא הוא אבל לפי גירסת נוסח ירושלמי שלפנינו דטומנין בשל נחושת ואין טומנין בשל כסף א"כ לא תקשי להו מידי לפרש הכא סלעים של נחושת ולפר"ח ע"פ הירושלמי לקמן בתוס' בד"ה משום דמשתכי דבסלעים של אבנים נמי לאו טעמא משום הבלא אלא שמחלידין ומעלין עפר תיחוח בקרקע ניחא ודו"ק:

- 1) תוספות of גרסא according to the ירושלמי
 - a) מוסיף הבל is נחשת because אסור is נחשת of סלעים with שבת on הטמנה
- 2) here משנה
 - a) מרחיקין את הסלעים מכותלו של חבירו ג' טפחים
- 3) רש"י
 - a) מוסיף because they're הרחקה that need אבנים שאש יוצא מהן means משנה in the סלעים קשין לכותל and הבל
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
 - a) שאלה
 - i) Why doesn't רש"י say that the משנה refers to סלעים of נחשת that need הרחקה because they're הבל
- 5) מהרש"א
 - a) our גרסא of ירושלמי says that שבת on הטמנה with סלעים of נחשת is מותר because they're not הבל – מוסיף הבל – and for this גרסא it's a פשיטות that רש"י can't say that the נחשת of סלעים deals with משנה
- 6) דף יט. at תד"ה משום דמשתכי in ר"ח of שיטה
 - a) חלודה because of אבנים for הרחקה requires משנה – מוסיף הבל aren't אבנים of סלעים
- 7) מהרש"א

- a) For תוספות גרסא of מוסיף הבל as in נחשת שלעים – שיטת ר"ח – it's possible that משנה can't refer to שלעים of נחשת because the משנה deals only with the חלודה of היזק and שלעים of נחשת aren't חלודה מעלה חלודה

דף יז:

סוגיא דכותל בור חלק א' תד"ה בכותל בורו

[דף יז עמוד ב] בד"ה בכותל בורו כו' גירסתו דוחקתו אבל אין נראה כו' עכ"ל ורש"י גופיה סותר דבריו דהכא שפירש לקמן גבי אלא לאביי קשיא כו' וע"כ לא הוזכר שם כותל אלא ללמדנו כו' עכ"ל דמשמע מדבריו שם דאי לא היה תנא אלא מבורר לא היה שמעינן הרחקה מכותל וק"ל:

בא"ד ומיהו יש ליישב הגירסא ופריך אליבא דאביי כו' עכ"ל נראה מדבריהם דאף לאותה גירסא ל"ג אלא וליתני אלא א"כ הרחיק מבורו וכן מוכח בדבריהם דלעיל דהשתא קאמרי דאיכא לפרושי ביה דששה טפחים קאמר וק"ל:

- 1) First הקדמה
 - a) משנה
 - i) לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו אלא אם כן הרחיק מן כותלו של חבירו ג' טפחים
- 2) Second הקדמה according to the רש"י of גרסא
 - a) בנזיל על גבי קרקע that's כותל – what does a פתח בבור וסיים בכותל – קשיא בור with
 - b) בנזיל על גבי that's כותל – the משנה doesn't deal with a "מכותל בורו שנינו – אביי of תירוצ קרקע
 - c) ד"ה in רש"י – since – as explained by "וליתני אלא אם כן הרחיק מבורו של חבירו" – קשיא מכותל בורו means משנה that סברא by we'd know – וליתני
 - d) of פרטים – מקח וממכר for מכותל בורו משנה the – תירוצ aren't relevant here
- 3) Third הקדמה – המשך of the גמרא
 - a) "ראשון הבא לסמוך חלל בורו בצד המצר" on רבא and אביי of מחלוקת
 - i) בור to his side of חלל the סומך רבא can be ראשון to hold that סברא אביי relies on מצר and if his שכן (שני) is later חופר a בור on the other side of the מצר he needs to be ראשון of חלל בורו from טפחים six מרחיק חלל בורו to be
 - ii) ראשון to hold that משנה (as we'll explain below) from דיוק relies on רבא and שני each needs to be מצר three טפחים מרחיק חלל בורו from the
- 4) of המשך the גמרא as explained by רש"י in שנינו
 - a) אביי to קשיא
 - i) The explanation of the משנה by אביי himself that "מכותל בורו שנינו" supports the שיטה of רבא and is a קשיא to אביי because these words imply that ראשון had to

have a חלל בורו of three טפחים that separates his מצר – while for the words "אלא אם כן הרחיק מבורו" would have been enough

- b) The תירוצ of the גמרא for אביי isn't relevant here
- 5) וליתני asks the second גמרא in the second גמרא that גורס and רש"י disagrees with תוספות
"אלא אם כן הרחיק מבורו" – because תוספות disagrees with the סברא of רש"י that we'd anyway understand that the משנה means בורו
- 6) מהרש"א
- a) תוספות could also have asked that רש"י is סותר himself because רש"י in his explanation of the קשיא to אביי says that the קשיא is based on the מימרא by אביי himself that בורו שנינו מכותל
- 7) וליתני גרסא of the "ומיהו יש ליישב" – תוספות of המשך
- a) For רבא in fact the גמרא doesn't ask וליתני – because רבא relies on the word "כותל" as we've explained
- b) The קשיא applies only to אביי and asks why he said "מכותל בורו שנינו" because we've shown that for אביי the words "אלא אם כן הרחיק מבורו" would have been enough
- 8) בא"ד ומיהו יש ליישב at מהרש"א
- a) The precise closing words of תוספות in "ומיהו יש ליישב" are ... דליתני אלא אם כן הרחיק מבורו ששה טפחים
- b) but תוספות doesn't mean for אביי that the משנה should actually have said ששה "אלא אם כן הרחיק מבורו" – instead תוספות means only that for אביי if the משנה had said ששה טפחים that the הרחקה needs to be מפרש by סברא that we'd have been הרחיק מבורו
- c) For a similar מהלך in a different context see תוספות ד"ה פתח בבור where תוספות sets out the שיטה of ר"ח (whose details aren't relevant here) that the גמרא asks פתח "אלא אם כן הרחיק מבורו" – and תוספות doesn't set out a number of טפחים

סוגיא דכותל בור חלק ב' תד"ה אביי אמר

בד"ה אביי אמר כו' וקשה לרשב"א דהא מפסיד הוא שאם יטע אילן כו' עכ"ל ולרבא דאינו סומך ובעי הרחקה שלשה טפחים שהוא כותל בורו ודאי דצריך להרחיק בעל האילן שלא יקלקלו שרשיו כותל בור של חבירו שהוא בגבול חבירו אבל לאביי הרי מפסיד מגבול עצמו שצריך להרחיק עשרים וחמשה אמות {וג' טפחים} ממיצר שלו שלא יקלקל כותל בור חבירו שבגבולו {של שני} ודו"ק:

- 1) First הקדמה – משנה at כה: דף כה: מרחיקין את האילן מן הבור כ"ה אמות
- a) שדה שאינה עשוי' in a מצר to סומך חלל בורו can be ראשון אביי – Second הקדמה – because in a לבורות – שני a מזיק that this will be חושש we're not שדה שאינה עשוי' לבורות – who will be חופר a בור later and will need to be טפחים ו' מרחיק all by himself
- 3) תוספות

a) אביי to קשיא

- i) In a מצור that ראשון will be מזיק a שני even if ראשון isn't חופר a בור because – if ראשון isn't סומך to the מצור it will be enough for שני later to be מרחיק his אילן three טפחים less than אמות כ"ה from the מצור because this הרחקה will be אמה כ"ה from בורו of ראשון – but if ראשון is סומך חלל בורו to the מצור the שני will need to be מרחיק his אילן a full אמות כ"ה from the מצור

4) מהרש"א

a) תוספות of קשיא to קשיא

- i) "מן הבור" in the משנה ought to mean "from the כותל of the בור" to avoid היזק by the אילן to the כותל of the בור as well as to the חלל of the בור
- ii) It results that even if (as required by רבא) ראשון is מרחיק the חלל of his בור from the מצור three טפחים that count as כותל בורו – שני will need to be מרחיק his אילן a full אמות כ"ה from the מצור in order that the אילן not be מזיק the three טפחים of the כותל of ראשון that extend to the מצור

b) תירוצ

- i) But if "מרחיקין את האילן מן הבור" refers also to כותל הבור it results for אביי that his מרחיק שני to have to be מרחיק his אילן even further – namely אמה כ"ה **plus three טפחים** from the מצור to avoid היזק of שני of שדה that extends three טפחים into the כותל of בורו

סוגיא דכותל בורו חלק ג' תד"ה ה"ג בספרים ישנים

בד"ה ה"ג בספרים כו' אלא אגב דאיתי ברייתא מפרש לה כו' עכ"ל ומיהו אף על גב דידע סברא דאיכא לארחוקי טפי בבא בידים לא ניחא ליה לשנויי הכי בא בידים שאני דאפשר לומר להך גירסא דאין נראה לו לתלמודא לחלק לענין היתר לסמוך בין בא בידים ובין לא בא בידים וק"ל:

1) ברייתא

סלע הבא בידים זה חופר בורו מכאן וזה חופר בורו מכאן זה מרחיק שלשה טפחים וזה מרחיק שלשה טפחים

2) תוספות as explained by ספרים ישנים of גרסא according to גמרא

- a) קשיא – This is a קשיא to אביי who says ראשון can be סומך to the מצור
- b) The תירוצ of the גמרא isn't relevant here
- c) בא בידים איצטריכא לי' למילף דלא בעי רווחא טפי הגם דבא בידים – גמרא of המשך

3) תוספות

a) קשיא

- i) The ברייתא would be a קשיא to אביי even if it didn't mention בידים – why does the גמרא in its תירוצ explain the חידוש the ברייתא teaches by dealing with בא בידים

- b) תירוצ
- i) אגב דמייתי ברייתא מפרש לה
- 4) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Since it's obvious from the ברייתא itself that there's a סברא to say בא בידים should require a הרחקה of more than ג' טפחים
- ii) Why didn't the גמרא answer for אביי that "בא בידים שאני" and that's why a הרחקה is needed in the first place
- b) תירוצ
- i) The גמרא assumes that it's possible to distinguish between בא בידים and לא בא בידים on whether a הרחקה of ג' טפחים is enough – but it's not מסתבר that בא בידים needs a הרחקה and that לא בא בידים needs no הרחקה at all

דף יח.

סוגיא דכותל בורו חלק ד' גמרא דהני קשו לכותל וכו'

[דף יח עמוד א] גמרא דהני קשו לכותל כו' מהרש"ל הגיה דהביל קשה לכותל אבל בכל הספרים וברי"ף ובנ"י גרסינן דהני קשו לכותל וע"כ לאו כולהו מטעם הבל הם דהא סלעים לפר"ח לקמן בתוס' בד"ה דמשתכי לאו משום הבלא הוא אלא שמחלידין הקרקע ע"ש וק"ל:

סוגיא דכותל בורו חלק ה' גמרא דיקא נמי

שם דיקא נמי דקתני היה גדר בנתיים זה סומך לגדר מכאן כו' מהרש"ל הגיה תא שמע היה גדר כו' ה"נ בצונמא א"ה כו' עכ"ל ובכל הספרים ישנים איכא הגירסא דיקא נמי כו' ונראה לפרש דה"ק דיקא נמי דאף לאביי צ"ל דאיירי בצונמא מדקתני בהך ברייתא היה גדר בינתיים זה סומך לגדר כו' שסתם התנא דבריו ששניהם סומכים ומיירי בשדה לבן ואילן ומי לא עסקינן שבעל השדה סמך מתחלה ואח"כ סמך בעל האילן ואי לא איירי בצונמא הרי השני שהוא בעל האילן הוא המזיק וצריך להרחיק אף לאביי ומיהו לפי מה שפירשו התוס' לקמן בסוף פרקין דלא איירי בשדה לבן אלא בין אילנות לאילנות וגפנים לגפנים אבל בין אילן לזרעים בעי טפי ליכא לאוכחי מידי וי"ל דאף לפירושם תלמודא דהכא ס"ל דמיירי נמי בזרעים וכדבעי נמי למימר לקמן רבא בר רב חנן ע"ש וק"ל:

- 1) משנה דף כו.
- a) רישא
- i) לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות
- b) סיפא
- i) ה"י גדר בינתיים זה סומך לגדר מכאן וזה סומך לגדר מכאן
- 2) ברייתא

- a) ד' אמות שאמרו ברישא כדי עבודת הכרם
- 3) רש"י as explained by גמרא
- a) סומך ראשון can't be רבא who says from the רישא of the משנה קשיא
- i) טעמא דמשום עבודת הכרם הא לאו משום עבודת הכרם סומך
- b) תירוצ
- i) with the result that the אילן of ראשון wouldn't be – הכא במאי עסקינן דמפסיק צונמא כדי עבודת הכרם is הרחקה and the only reason for מזיק שני by its שרשים
- 4) "דיקא נמי מסיפא דמדובר בצונמא" – גמרא of המשך on the ספרים ישנים גרסא
- 5) ספרים ישנים of גרסא of ביאור – מהרש"א
- a) By דיקא נמי the גמרא proves from the סיפא that the משנה must deal also for אביי
- b) Here's the proof
- i) Presumably the סיפא on בינתים ה' גדר applies also where ראשון was a שדה נוטע שדה a שדה אילן that is מזיק even if there's a מזיק that isn't a שני – and later סומך שני is later because גדר of the אילן can be מתפשט under the גדר
- ii) Now
- (1) even אביי agrees that שני can't be סומך
- (2) And since the משנה still says סומך וזה סומך – meaning that שני can also be – it must be also for אביי that the משנה deals where שרשים can't be מתפשט
- c) קשיא
- i) ד"ה אחד גפנים at דף כו. says at תוספות that the משנה deals only with where both שדות are שדה לבן or both שדות are שדה לבן – because a הרחקה greater than ד' אמות is needed where one שדה is a שדה לבן and the other is a שדה אילן
- d) תירוצ
- i) still accepts that the גמרא here assumes that the משנה deals also with where one שדה is שדה לבן and the other is שדה אילן – this is consistent with the טענה of רב חנן at דף כו. that a הרחקה greater than ד' אמות isn't needed where one שדה is שדה לבן and the other is שדה אילן
- 6) מהרש"א of המשך
- a) the words "תא שמע" in place of "דיקא נמי" and understands that the גמרא asks from the סיפא a further קשיא to רבא who says סומך ראשון אינו סומך and that the גמרא answers "הכי נמי בצונמא"

סוגיא דכותל בורו חלק ו' תד"ה אי הכי אימא סיפא

שם א"ה אימא סיפא ר' יוסי מתיר בחרדל ותני עלה מפני כו' כצ"ל וכ"ה בדברי בעל המאור ע"ש וק"ל:

סוגיא דכותל בורו חלק ז' תד"ה דיקא נמי

תוס' בד"ה דיקא נמי כו' ותימא דלעולם בשאר הרחקות נמי מותר לסמוך כו' דאע"ג דהוה גירי דיליה כו' עכ"ל וליכא לתרוצי דמ"מ אמאי לא אשמעינן האי חידושא בבור דהוה גירי דיליה לר' יוסי כמו שכתבו התוס' בר"פ דהא לא קאמרי' התם הכי אלא לרבא אבל לאביי דקיימינן הכא קאמרינן דליכא דיוקא דלית ליה הכי סברא דבור הוה גירי דיליה וק"ל:

1) הקדמה

- a) גירי דילי' even where the מזיק doesn't count as מזיק להרחיק את עצמו hold רבנן
- b) גירי דילי' only where the מזיק counts as מזיק להרחיק את עצמו holds ר' יוסי

2) ברייתא

- a) לא יפתח אדם ... רפת בקר תחת אוצרו של חבירו דריח קשה לו

3) גמרא

- a) קשיא לרבא

טעמא דאיכא אוצר [ובעל הרפת הרי הוא שני] הא ליכא אוצר [ובעל הרפת הרי הוא ראשון] עבד

- b) תירוצ'

- i) ראשון in favor of מיקל that דירה – it's only for דירה שאני

4) גמרא of the המשך

- a) דיקא נמי דדירה שאני דתני עלה אם היתה רפת בקר קודמת לאוצר מותר

5) "דיקא נמי" of ביאור – תוספות

- a) סומך ראשון and אם קדם מותר that מזיקין doesn't list for other משנה Since
- b) Is must be that ראשון can be סומך only for רפת בקר that involves a דירה – this proves that דירה שאני

6) תוספות

- a) דיקא נמי on קשיא
- i) Why doesn't אביי argue that

- (1) there is no דיקא נמי in favor of רבא that דירה שאני – and in fact מותר applies also for other מזיקין
- (2) the דירה שאני not because רפת של בקר for אם קדם מותר prefers to teach ברייתא but because רפת של בקר counts as גירי דילי' and it's a חידוש for יוסי as well as for רבנן that ראשון can be סומך

7) מהרש"א

- a) תוספות to קשיא

- i) can answer if the purpose of the ברייתא is to teach that מותר אם קדם even for גירי דילי' – why doesn't the משנה teach this דין for בור that also counts as ד"ה לא יחפור at דף יז. as תוספות points out on גירי דילי'
- b) תירוצ'
 - i) אב"י only for רבא and not for אב"י says that בור counts as גירי דילי' תוספות
 - ii) And it follows that אב"י can argue that there's no דיקא נמי to prove the שיטה of רבא

דף יח:

סוגיא דחרדל חלק א' הקדמה

בסיוע בני רב אליעזר מנחם פאלגער בכל חלקי הסוגיא

- 1) דף יז: – מחלוקת דאב"י ורבא – הקדמה First
 - a) when שני is later – הרחקה without any מצר to the סומך בורו can be ראשון אב"י says ר' טפחים of הרחקה he needs to make a חופר בור
 - b) when שני is later – ג' טפחים of הרחקה he needs a – סומך בורו can't be ראשון רבא says ג' טפחים of הרחקה he needs to make a further חופר בור
- 2) דף כה: at משנה – הקדמה Second

מרחיקין את האילן מן הבור כ"ה אמה אם הבור קדמה קוצץ ואם אילן קדם לא יקוצץ ר' יוסי אומר אף על פי שהבור קודמת לא יקוצץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו
- 3) דף כה. at "משנה דמשרה" – הקדמה Third
 - a) מרחיקין את המשרה מן הירק ואת החרדל מן הדבורים ר' יוסי מתיר בחרדל
- 4) הקדמה Fourth
 - a) and that מזקי לירק - משרה מזיק לירק – חרדל מזקי לדבורים that פשיטות It's a
 - b) דבורים מזקי לחרדל whether the סוגיא deals with

סוגיא דחרדל חלק ב' תוספות ד"ה ואי לא סמך

[דף יח עמוד ב] בד"ה ואי לא סמך כו' ואף על גב דהשתא קס"ד דדבורים נמי מזקי כו' עכ"ל הוכרח לפרש כן בדברי המקשה דקס"ד לכ"ע דדבורים נמי מזקי וכן פירשו לקמן בקושית א"ה כו' והיינו מדפריך לקמן מכלל דר"י סבר על הניזק כו' דמשמע דהשתא שמעינן ליה מרבנא שהדבורים אינן מזיקים כו' כמ"ש התוס' לקמן לשיטת רש"י ז"ל וק"ל:

- 1) היכי משכחת לה of קשיא – גמרא
 - a) The משנה דמשרה is ניחא for אב"י but is a קשיא to רבא as explained in the following tables
 - i) טבלא א' – בשלמא לאב"י ניחא

b) תירוצ

- i) It's only in the final קשיא in this סוגיא that the גמרא realizes that ר' יוסי says זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו

סוגיא דחרדל חלק ד' בא"ד הני מילי אילן

בא"ד ה"מ אילן שעשוי לעמוד שנים רבות כו' עכ"ל והיינו דוקא בסמכו בהיתר אבל לסמוך לכתחלה ודאי דליכא לפלוגי בין שאר נזיקין לאילן ולכך פריך שפיר לקמן וסבר ר"י על (הניזק) [המזיק] כו' וזה נוטע בתוך שלו דהכא לא שייך הפסד מרובה דלא יטע ולא יפסיד וק"ל:

1) גמרא of the המשך

- a) ר' ראשון – he still בעל החרדל that explains that – although the רב פפא of אוקימתא counts even for רבא as סמך בהיתר because the משנה דחרדל deals "בלוקה"

i) namely

- (1) The בעל החרדל was in the middle of a שדה that was owned by the בעל החרדל – the בעל החרדל sold part of his שדה and the חרדל ended up on the new מצר between him and the לוקה – the לוקה was then מעמיד דבורים on the side of the מצר that belonged to him
- (2) The same applies to the משרה – the משרה was in the middle of a שדה that was owned by the בעל המשרה – the בעל המשרה sold part of his שדה and the משרה ended up on the new מצר between him and the לוקה – the לוקה was then זורע ירקא on the side of the מצר that belonged to him

b) קשיא of "אי הכי" or "אי בלוקה"

- i) Why do רבנן say that the בעל החרדל and the בעל המשרה are מרחיק
- ii) Why does ר' יוסי imply that the בעל משרה need to be מרחיק

טבלא ג' קשיא אי הכי לרב פפא – רש"י	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי		
רבנן	בלוקה – בעל החרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי ובעל הדבורים סמך באיסור	אי הכי למה על בעל החרדל להרחיק
ר' יוסי	בלוקה – בעל החרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי ובעל הדבורים סמך באיסור	אי הכי אה"נ דניחא דמתיר בחרדל אבל קשה למה על בעל משרה להרחיק

c) טבלא ד' of תירוצ as in רבינא

- i) בלוקה deals משנה דחרדל is correct that רב פפא
- ii) Both ר' יוסי and רבנן hold that לא מזקי לחרדל even if he was סומך בהיתר so long as even if he was סומך בהיתר את עצמו hold that רבנן (1) דבורים לא מזקי לחרדל – as in our case where תרוייהו לא מזקי אהדדי
- (2) על הניזק להרחיק את עצמו presumably holds that ר' יוסי

טבלא ד' – תירוצ דרכינא לקושית אי הכי – רש"י	בלוקה	רבנן ור' יוסי תרוייהו סבירא להו דדבורים לא מזקי לחרדל		
רבנן	בלוקה – ובעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים לא מזקי ובעל הדבורים סמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו	על המזיק דהיינו בעל חרדל ובעל המשרה להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר כיון דדבורים לא מזקי לחרדל
ר' יוסי	בלוקה – ובעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים לא מזקי ובעל הדבורים סמך בהיתר	לכאורה ס"ל דעל הניזק להרחיק את עצמו	ולכן מתיר בחרדל

2) המשך דגמרא

a) קשיא of "מכלל"

i) Since apparently it must be that ר' יוסי holds that על הניזק להרחיק את עצמו

ii) why for ר' יוסי must be בעל משרה מרחיק

b) תירוצ of רבנן

i) רבנן and ר' יוסי both hold that על המזיק להרחיק את עצמו even if סמך בהיתר so long as רבנן hold that because טבלא ה' – תרוייהו לא מזקי אהדדי as in ר' יוסי holds that דבורים מזקי לחרדל and דבורים לא מזקי לחרדל

טבלא ה' לשיטת רש"י	לרב פפא בלוקה למסקנא דרבינא	רבנן ור' יוסי פליגי אלו דבורים מזקי לחרדל	רבנן ור' יוסי תרוייהו ס"ל דעל המזיק להרחיק	
רבנן	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו וכן בעל משרה סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים וירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר	כיון דדבורים לא מזקי לחרדל על המזיק דהיינו בעל חרדל ובעל המשרה להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר
ר' יוסי	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי וסמך באיסור ירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר	כיון דדבורים נמי מזקי ליכא למימר על המזיק להרחיק ולכן צריך בעל הדבורים שהוא שני לעשות כל ההרחקה – ושאני ירקא דלא מזקי ולכן מרחיק בעל משרה

3) דף ית. at גמרא

a) Refer again to the משנה at דף כה:

מרחיקין את האילן מן הבור כ"ה אמה אם הבור קדמה קוצץ ואם אילן קדם לא יקוצץ

b) רבא to קשיא

i) אי דלא סמך היכי משכחת לה אשר אילן קדם

c) תירוצ

i) כדאמר רב פפא בלוקה הכי נמי בלוקה

4) תוספות

a) קשיא

- (1) Why for לוקח אילן who was סומך בהיתר is the דין that לא יקוץ
- (2) While סומך בהיתר who was בעל חרדל that טבלא ה' say in רבנן מרחיק
- b) תירוצ
- i) To be קוצץ an אילן causes הפסד מרובה
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
- i) The גמרא later asks that it can't be that יוסי ר' holds על המזיק להרחיק את עצמו because if so he wouldn't say for אילן that חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו
- ii) why so when there's a special דין for אילן because to be קוצץ an אילן results in הפסד מרובה
- b) תירוצ
- i) סומך בהיתר who's ראשון is a valid consideration to הפסד מרובה before there is סומך ראשון who isn't a בעל אילן – but not if a ראשון by ניזק שני – because לא יטע and instead is סומך at the same time as another person – because ולא יפסיד

סוגיא דחרדל חלק ה' בא"ד וצריך בעל הדבורים

בא"ד וצריך בעל הדבורים להרחיק כל ההרחקה כיון כו' עכ"ל הוצרכו לומר כן לדברי המתריץ דצריך בעל הדבורים להרחיק כל ההרחקה ולא שנאמר לר"י שגם בעל החרדל יסמוך ולא ירחיק {שלא} כרבנן {דאמרי דירחיק} דהכי מפרש לה המקשה משום דא"כ ה"ל לאוקמי שפיר בפשיטות כשסמך בעל דבורים תחלה ובלוקח כו' כמ"ש התוס' בסמוך מיהו ק"ק דאיכא לפרושי בלוקח א' שעשה שניהם בשדהו בלא הרחקה ומכר החרדל לאחר והניח הדבורים לעצמו או שמכר לאחר הדבורים דהשתא תרוייהו סמכו בהיתר ושניהן אינן צריכין להרחיק כסברת המקשה ויש ליישב דלא בעי לפרושי הכי דודאי אין אחד עושה שניהם בשדהו בלא הרחקה כיון שמזיקין זה את זה וק"ל:

- 1) תוספות of המשך
- a) "ומשום הכי נמי לא בעי לאוקמא" of קשיא
- i) To answer the קשיא of "אי הכי" why didn't the גמרא explain for פפא רב more simply that פפא רב by בלוקח means the "היפוך" of טבלא ג' – namely that it's the טבלא ו' who was the מוכר who was סומך בהיתר as in
- ii) Note that in טבלא ו' there's no need to rely on the דוחק that רבנן hold that על דבורים מזיקי חרדל ר' יוסי even if he was סומך בהיתר – and note also that רבנן can agree with ר' יוסי that

טבלא ו' לרש"י	קושית תוספות למה לא בעי לאוקמי לרב פפא בלוקח ככה	דבורים מזקי לחרדל ואין על המזיק להרחיק את עצמו בדסמך בהיתר	
רבנן	בלוקח – בעל דבורים סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו אפילו לרבא מה שאין כן בעל החרדל דסמך באיסור	דבורים מזקי	בעל חרדל שסמך באיסור מרחיק מה שאין כן בעל הדבורים שסמך בהיתר

b) תירוצ'ן

- i) It's correct that טבלא ו' would explain the שיטה of רבנן – but it would leave unanswered why יוסי ר' is מתיר בחרדל

טבלא ז' לרש"י	בטבלא ו' לא מתורץ שיטת ר' יוסי	דבורים מזקי לחרדל ואין על המזיק להרחיק את עצמו בדסמך בהיתר	
רבנן	בלוקח – בעל דבורים סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו אפילו לרבא בעל החרדל סמך באיסור	דבורים מזקי	בעל חרדל שסמך באיסור מרחיק מה שאין כן בעל הדבורים שסמך בהיתר
רבנן	בעל דבורים סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו אפילו לרבא	דבורים מזקי	על המזיק דהיינו בעל חרדל להרחיק את עצמו שסמך באיסור מה שאין כן בעל דבורים דסמך בהיתר
ר' יוסי	בעל דבורים סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו אפילו לרבא	דבורים מזקי	קשיא למה מתיר ר' יוסי בחרדל ולא מצריך אשר בעל החרדל ירחיק

2) מהרש"א

a) הקדמה

- i) Return to רב פפא תירוצ'ן of טבלא ה' as explained by רבינא

טבלא ה' לשיטת רש"י	לרב פפא בלוקח למסקנא דרבינא	רבנן ור' יוסי פליגי אלו דבורים מזקי לחרדל	רבנן ור' יוסי תרוייהו ס"ל דעל המזיק להרחיק	
רבנן	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו וכן בעל משרה סמך תחלה בהיתר ובהוגן בתוך שדהו	דבורים וירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר	כיון דדבורים לא מזקי לחרדל על המזיק דהיינו בעל חרדל ובעל המשרה להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר
ר' יוסי	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי וסמך באיסור ירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר	כיון דדבורים נמי מזקי ליכא למימר על המזיק להרחיק ולכן צריך בעל הדבורים שהוא שני לעשות כל ההרחקה – ושאיני ירקא דלא מזקי ולכן מרחיק בעל משרה

b) קשיא

- i) For ר' יוסי why didn't תוספות explain more simply as in טבלא ח' that because ר' יוסי holds that דבורים and חרדל neither needs to be מרחיק – why did תוספות need to go further and say that for ר' יוסי the בעל הדבורים needs to be מרחיק

טבלא ח' לשיטת רש"י	קשיא למה לא מפרשי תוספות לרב פפא ככה לר' יוסי	רבנן ור' יוסי פליגי אלו דבורים מזקי לחרדל	רבנן ור' יוסי תרוייהו ס"ל דעל המזיק להרחיק	
רבנן	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים וירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו	על המזיק דהיינו בעל חרדל ובעל המשרה להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר
ר' יוסי	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי וסמך באיסור ירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו	כיון דדבורים נמי מזקי ליכא למימר על המזיק להרחיק ולכן תרוייהו אינן מרחיקין – ושאני ירקא דלא מזקי ולכן מרחיק בעל משרה

- ii) After all in 'א טבלא the גמרא held that it was enough for אב"י to explain the שיטה of ר' יוסי by saying that ר' יוסי holds that neither needs to be מרחיק – so a תירוצ' by ר' פפא for רבא on the שיטה of ר' יוסי ought to be enough if it explains why ר' יוסי holds that neither needs to be מרחיק

c) תירוצ'

- i) If it's correct that ר' יוסי holds that if ראשון is סומך בהיתר then שני who's סומך באיסור **needs to be מרחיק** – then we understand as explained in 'ז טבלא that the בעל (to teach that where the היפוך case in 'ו טבלא is can't deal with the משנה דחרדל was דבורים who was ראשון – סומך בהיתר – the בעל החרדל is שני who's סומך באיסור then **needs to be מרחיק** – because ר' יוסי in the משנה is מתיר בחרדל and says the בעל **isn't** מרחיק
- ii) but if we were to say that ר' יוסי holds that if ראשון is סומך בהיתר then שני who's סומך באיסור **doesn't need to be מרחיק** – it's a קשיא why the בעל דחרדל can't deal with the היפוך case in 'ו טבלא (to teach that where the דבורים was ראשון who was סומך בהיתר and the בעל החרדל is שני who's סומך באיסור then **neither needs to be מרחיק** – since this מהלך would fit with ר' יוסי who is מתיר בחרדל and says the בעל החרדל **isn't** מרחיק

3) מהרש"א of המשך

a) קשיא

- i) Why doesn't תוספות explain for רב פפא that the משנה דמשרה deals as in 'ט טבלא – שדהו – סומך בהיתר both חרדל and דבורים in the middle of his מוכר who was – he sold the part of the שדה with the חרדל and either kept the part with דבורים or sold the part with דבורים to a second לוקח
- (1) And רבנן hold that חרדל לא מזקי לחרדל and that's why the בעל החרדל must נסמך בהיתר even though the חרדל was מרחיק
- (2) While ר' יוסי holds לחרדל מזקי – דבורים – and where two צדדים are אהדי – היכי of מקשה of שיטה consistent with the מרחיק neither needs to be טבלא 'א in משכחת לה

טבלא ט' לרש"י	רבנן ור' יוסי פליגי אלו דבורים מזקי לחרדל	רבנן ור' יוסי תרווייהו ס"ל דעל המזיק להרחיק אפילו אלו סמך בהיתר	
רבנן	בעל חרדל ודבורים סמך תחלה שניהם בהיתר וכהוגן בתוך שדהו אפילו לרבא	דבורים לא מזקי לחרדל	על המזיק דהיינו בעל חרדל להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר כיון דדבורים לא מזקי לחרדל
ר' יוסי	בעל חרדל ודבורים סמך תחלה שניהם בהיתר וכהוגן בתוך שדהו אפילו לרבא	דבורים מזקי לחרדל	תרווייהו מזקי אהדדי ולכן תרווייהו אין מרחיקין

- ii) And since the משנה דחרדל deals with where both were בהיתר there is no נמסך בהיתר and it's not a קשיא why doesn't apply an אופן הפוך אופן הפוך

b) תירוצ

- i) It's not מסתבר that a מוכר maintained in his שדה both חרדל and דבורים that are מזיק one another

סוגיא דחרדל חלק ו' בא"ד אי הכי

בא"ד א"ה מאי טעמא כו' אפילו משרה וירק כיון שנעשית המשרה בהיתר כו' כמו גבי אילן ובור כו' עכ"ל דליכא למימר דמשום הכי פליג בדבורים וחרדל לאשמועינן דבעל הדבורים צריך להרחיק כל ההרחקה מה שאין כן במשרה וירק דהך מלתא לא משתמע ממלתיה דר' יוסי אלא דקאמר ר"י מתיר בחרדל דהיינו דבעל החרדל לא בעי להרחיק וא"כ הך מלתא שפיר ה"מ לאשמועינן במשרה וירק דלא בעי בעל המשרה להרחיק וק"ל:

1) הקדמה

- a) Return to טבלא ג' that summarizes the קשיא of "אי הכי" to רב פפא

טבלא ג' קשיא אי הכי לרב פפא – רש"י	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי		
רבנן	בלוקח – בעל החרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי ובעל הדבורים סמך באיסור	אי הכי למה על בעל החרדל להרחיק
ר' יוסי	בלוקח – בעל החרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי ובעל הדבורים סמך באיסור	אי הכי אה"נ דניחא דמתיר בחרדל אבל קשה למה על בעל משרה להרחיק

2) מהרש"א

a) קשיא

- i) Why doesn't the גמרא answer that

(1) במשרה and בחרדל both מתיר ר' יוסי

(2) And the reason ר' יוסי says only "מתיר בחרדל" is that his main purpose is to teach by דיוק from בחרדל that מתיר הדבורים – and since it's a פשיטות that the הירקא בעל isn't מרחיק there's no need for ר' יוסי to say מתיר הירק for דין a דיוק by במשרה

b) תירוצ

- i) We established in חלק ה' that it's not readily derivable from the words of ר' יוסי that he holds that the בעל הדבורים needs to be מרחיק – so the main purpose of ר' יוסי

קשיא isn't מרחיק – it follows that it's a קשיא must be to teach that the בעל חרדל isn't מרחיק ר' יוסי why doesn't teach that the המשרה isn't מרחיק ר' יוסי

סוגיא דחרדל חלק ז' תוספות ד"ה מכלל – הקדמה

1) First הקדמה – consider again the קשיא of היכי משכחת לה at the beginning of the סוגיא explained by רש"י תוספות

a) The דברדל מרחיק כל is ניחא for אביי but is a קשיא to רבא as explained in the following tables

i) טבלא א' – בשלמא לאביי ניחא

טבלא א' – לאביי משכחת לה – רש"י	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי	בעל דבורים דסמך ראשון סמך בהיתר לשיטת אביי – אבל עשה קצת שלא כהוגן משום דדבורים מזקי לחרדל	לאביי ניחא – דבעל החרדל מרחיק משום דסמך באיסור ובעל דבורים סמך בהיתר ולא איכפת לרבנן דבעל דבורים עשה קצת שלא כהוגן
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	בעל דבורים הריהו ראשון דסמך תחלה – בעל החרדל הריהו שני וסמך באיסור	בעל דבורים דסמך ראשון סמך בהיתר לשיטת אביי – אבל עשה קצת שלא כהוגן משום דדבורים מזקי לחרדל	לאביי ניחא דהגם דבעל החרדל סמך באיסור מ"מ בעל דבורים עשה קצת שלא כהוגן ולכן מתיר ר' יוסי בחרדל ותרוייהו לא מרחיקין

ii) טבלא ב' – אבל לרבא קשיא

טבלא ב' – קשיא היכי משכחת לה לרבא – רש"י	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי	רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	לרבא קשיא דה"ל רבנן למימר דכל אחד מרחיק חצי ההרחקה כדין בור
ר' יוסי מתיר בחרדל	בעל דבורים ובעל החרדל תרוייהו סמכי באיסור לשיטת רבא	בעל דבורים ובעל החרדל תרוייהו סמכי באיסור לשיטת רבא	לרבא קשיא דה"ל ר' יוסי למימר דכל אחד מרחיק חצי ההרחקה כדין בור

2) Second הקדמה

a) Return to the קשיא of רב פפא for רבינא by תירוץ טבלא ד' that sets out the

טבלא ד' – תירוץ דרבינא לקושית "אי הכי" – רש"י	בלוקה	רבנן ור' יוסי תרוייהו סבירא להו דדבורים לא מזקי לחרדל	על המזיק להרחיק את עצמו	על המזיק דהיינו בעל חרדל ובעל המשרה להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר כיון דדבורים לא מזקי לחרדל
רבנן	בלוקה – ובעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים לא מזקי ובעל הדבורים סמך בהיתר		
ר' יוסי	בלוקה – ובעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים לא מזקי ובעל הדבורים סמך בהיתר	לכאורה ס"ל דעל הניזק להרחיק את עצמו	ולכן מתיר בחרדל

3) Third הקדמה

a) Finally return to the קשיא of מכלל that the גמרא asks to רב פפא and to the תירוץ to this קשיא

i) Since apparently it must be that ר' יוסי holds that על הניזק להרחיק את עצמו

ii) על הניזק להרחיק ר' יוסי if מרחיק be בעל משרה ר' יוסי must the משרה ר' יוסי why for
את עצמו

b) רבינא of תירוצ

i) so long as סמך בהיתר even if על המזיק להרחיק את עצמו and ר' יוסי both hold that
as in טבלא ה' because טבלא ה' – תרוייהו לא מזקי אהדדי they are מחולק
דבורים מזקי לחרדל ר' יוסי holds that and דבורים לא מזקי לחרדל

טבלא ה' לשיטת רש"י	ר' יוסי פלא בלוקח למסקנא דרבינא	רבנן ור' יוסי פליגי אלו דבורים מזקי לחרדל	רבנן ור' יוסי תרוייהו ס"ל דעל המזיק להרחיק	
רבנן	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו וכן בעל משרה סמך תחלה בהיתר ובהוגן בתוך שדהו	דבורים וירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר	כיון דדבורים לא מזקי לחרדל על המזיק דהיינו בעל חרדל ובעל המשרה להרחיק את עצמו אף על פי שסמך בהיתר
ר' יוסי	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי וסמך באיסור ירקא לא מזקי וסמך בהיתר	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר	כיון דדבורים נמי מזקי ליכא למימר על המזיק להרחיק ולכן צריך בעל הדבורים שהוא שני לעשות כל ההרחקה – ושאני ירקא דלא מזקי ולכן מרחיק בעל משרה

4) Note that

a) the מקשה of משיכת לה understands the שיטה of אביי for ר' יוסי without having to assume that ר' יוסי holds that עצמו את עצמו על הניזק להרחיק את עצמו

b) and

i) רב ר' יוסי answered the קשיא of "אי הכי" as explained by רבינא for רב ר' יוסי in טבלא ד' פפא by saying that

(1) סומך תחלה בהיתר לוקח who was משנה דחרדל deals with a

(2) both ר' יוסי and רבנן hold that דבורים לא מזקי לחרדל

(3) so long as סומך בהיתר even after he was עצמו את עצמו say that רבנן and תרוייהו לא מזקי אהדדי

ii) that the מקשה of מכלל follows with his קשיא that since ר' יוסי presumably holds that the מקשה of מכלל why is it that the משרה את עצמו needs to be מרחיק

c) in short there's no reason to assume that the מקשה of משיכת לה isn't the same person as the מקשה of מכלל

d) and this also explains why מהרש"א in חלק ב' said for רש"י that the מקשה of היכי that the מקשה of היכי דבורים לא מזקי לחרדל שיטה that there can be a משיכת לה until the of תירוצ רבינא for רב פפא of the קשיא of "אי הכי"

סוגיא דחרדל חלק ח' תוספות ד"ה מכלל

בד"ה מכלל דסבר ר"י כו' וצ"ל שהמקשה הראשון הוה ידע כו' עכ"ל אין זה מוכרח דהא איכא למימר דהמקשה הראשון סבר דפליגי בהכי כמו לשיטת רש"י ומקשה השני סבר

דאין סברא כלל דליפלגו בהכי כמו שכתבו התוס' אלא דלית לן למימר דשני המקשנין פליגי בהך סברא כיון דאיכא למימר דהמקשה הראשון ידע המסקנא דדבורים לא מזקו לרבנן ודו"ק:

1) רבינו תם and ר"ח based on סוגיא in this תוספות שיטה – הקדמה

a) the שיטה of the הכי משכחת לה of קשיא a) טבלא ב' and טבלא א' in רש"י

i) טבלא א' – בשלמא לאבבי ניהא

טבלא א' – לאבבי משכחת לה – רש"י	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי		
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	בעל דבורים הריהו ראשון דסמך תחלה – בעל החרדל הריהו שני וסמך באיסור	בעל דבורים דסמך ראשון סמך בהיתר לשיטת אבבי – אבל עשה קצת שלא כהוגן משום דדבורים מזקי לחרדל	לאבבי ניהא – דבעל החרדל מרחיק משום דסמך באיסור ובעל דבורים סמך בהיתר ולא איכפת לרבנן דבעל דבורים עשה קצת שלא כהוגן
ר' יוסי מתיר בחרדל	בעל דבורים הריהו ראשון דסמך תחלה – בעל החרדל הריהו שני וסמך באיסור	בעל דבורים דסמך ראשון סמך בהיתר לשיטת אבבי – אבל עשה קצת שלא כהוגן משום דדבורים מזקי לחרדל	לאבבי ניהא דהגם דבעל החרדל סמך באיסור מ"מ בעל דבורים עשה קצת שלא כהוגן ולכן מתיר ר' יוסי בחרדל ותרוייהו לא מרחיקין

ii) טבלא ב' – אבל לרבא קשיא

טבלא ב' – קשיא הכי משכחת לה לרבא – רש"י	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי		
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	בעל דבורים ובעל החרדל תרוייהו סמכי באיסור	לרבא קשיא דה"ל רבנן למימר דכל אחד מרחיק חצי ההרחקה כדין בור	
ר' יוסי מתיר בחרדל	בעל דבורים ובעל החרדל תרוייהו סמכי באיסור	לרבא קשיא דה"ל ר' יוסי למימר דכל אחד מרחיק חצי ההרחקה כדין בור	

b) The שיטה of רב פפא and the שיטה of רב פפא אי הכי is the same as the שיטה of רש"י in טבלא ג' except (as indicated in bold) that the שיטה of "אי הכי" implies also the שיטה of גמרא – חלק ד' – because the שיטה of "מאי שנא לוקח חרדל מלוקח אילן" that's discussed in חלק ד' for רש"י that תוספות of תירוצו doesn't accept

טבלא ג' (בשינויים) קשיא אי הכי לרב פפא – לשיטת תוספות	דבורים מזקי לחרדל בין לרבנן בין לר' יוסי		
רבנן	בלוקח – בעל החרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי ובעל הדבורים סמך באיסור	אי הכי למה על בעל החרדל להרחיק – מאי שנא מלוקח אילן
ר' יוסי	בלוקח – ובעל החרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי ובעל הדבורים סמך באיסור	אי הכי אה"נ דניחא דמתיר בחרדל ועל בעל הדבורים להרחיק אבל קשה למה על בעל משרה להרחיק

c) For the תירוצו of רבינו

i) רבינו doesn't agree with רבינו תם and ר"ח – "אלא אמר רבינו" גורס – meaning that the משנה דחרדל deals with לוקח

ii) instead רבינו explains as in 'י טבלא that

(1) רבא – משנה דמשרה which isn't relevant to the case of חפירת בור except in the case of חפירת בור agrees with אבבי that a ראשון can be סומך because "על המזיק להרחיק את עצמו"

– meaning that a person needs to be מזיק only if he's a שני who's a מזיק who was סומך previously

טבלא י' – תירוץ רבינא לשיטת רבא לתוספות	דבורים מזקי בין לרבנן בין לר' יוסי	
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	בעל דבורים הריהו "ראשון" דסמך תחלה – בעל החרדל הריהו שני וסמך באיסור	הגם דדבורים מזקי מ"מ בעל דבורים סמך בהיתר אפילו לרבא לשיטת תוספות דעל המזיק להרחיק את עצמו

- d) the גמרא then asks that "מכלל" that ר' יוסי is מתיר בחרדל presumably because he holds that על הניזק להרחיק את עצמו – then "אי הכי אפילו משרה וירקא נמי"
- e) And the תירוץ of רבינא follows as in 'טבלא יא' that ר' יוסי actually holds that על "מזיק" means שני and ראשון can be עושה קצת שלא כהוגן who was still ראשון because דבורים מזקי לחרדל – still ר' יוסי holds that דבורים מזקי לחרדל – while רבנן say the דבורים was עושה קצת שלא כהוגן because דבורים לא מזקי לחרדל

טבלא יא' מסקנא דרבינא לשיטת תוספות	לר"ח ורבינו תם	רבנן ור' יוסי פליגי אלו דבורים מזקי לחרדל	
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	בעל הדבורים הריהו ראשון דסמך תחלה בהיתר וכהוגן דדבורים לא מזקי לחרדל	בעל החרדל סמך שני באיסור	ומובן דבעל החרדל סמך באיסור ודבורים לא מזקי לחרדל
ר' יוסי מתיר בחרדל	בעל דבורים הריהו ראשון דסמך תחלה בהיתר אבל עשה קצת שלא כהוגן דדבורים מזקי לחרדל	בעל החרדל סמך שני באיסור	ובעל דבורים עשה קצת שלא כהוגן ולכן מתיר בחרדל – מה שאין כן בעל ירק שעשה כהוגן ולכן מרחיק בעל המשרה

- i) Note for the שיטה of 'טבלא יא' that – although for ר' יוסי the דין is based on the עשיי' שלא כהוגן of the דבורים – בעל רבנן don't deal with עשיי' שלא כהוגן since they hold that דבורים לא מזקי לחרדל so that the דבורים was עושה קצת שלא כהוגן
- 2) מהרש"א as explained by תוספות
- a) קשיא
- i) If the משכחת לה of מקשה is the same person as the מקשה of מכלל
- ii) why does the מקשה of מכלל assume בטעות that ר' יוסי as explained by רבינא in 'טבלא יא' holds that על הניזק להרחיק את עצמו when
- (1) the same מקשה for לה משכחת assumed in 'טבלא א' that both רבנן and ר' יוסי agree that the דבורים בעל although he was a ראשון who was סומך בהיתר and רבנן of מחלוקת and דבורים מזקי לחרדל because עשה קצת שלא כהוגן still ר' יוסי is that רבנן take no account of the עושה קצת שלא כהוגן while ר' יוסי does take account of עושה קצת שלא כהוגן
- (2) And the מקשה ought to realize that רבינא can take the similar מהלך in 'טבלא יב' על הניזק להרחיק את עצמו that ר' יוסי holds that without saying that ר' יוסי

טבלא יב' – קושית תוספות למה לא פירשו בגמרא לתירוצן רבינא לשיטת רבא ככה	דבורים מזקי בין לרבנן בין לר' יוסי	רבנן ור' יוסי תרוייהו ס"ל דעל המזיק להרחיק דהיינו דדיקא שני אסור לסמוך	
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	בעל דבורים הריהו "ראשון" דסמך תחלה בעל החרדל הריהו שני וסמך באיסור	הגם דבעל דבורים סמך בהיתר אפילו לרבא מחמת דעל המזיק שהוא השני להרחיק את עצמו (לשיטת תוספות) – מ"מ עשה ראשון קצת שלא כהוגן משום דדבורים מזקי לחרדל	בעל החרדל כיון דבעל הדבורים עשה קצת שלא כהוגן ולכן תרוייהו לא מרחיקין – משא"כ ירקא לא מזקי ובעל ירק עשה בהיתר וכהוגן ולכן מרחיק בעל המשרה דסמך שני
ר' יוסי מתיר בחרדל	בעל דבורים הריהו "ראשון" דסמך תחלה בעל החרדל הריהו שני וסמך באיסור	הגם דבעל דבורים סמך בהיתר אפילו לרבא מחמת דעל המזיק שהוא השני להרחיק את עצמו (לשיטת תוספות) – מ"מ עשה ראשון קצת שלא כהוגן משום דדבורים מזקי לחרדל	מתיר בחרדל כיון דבעל הדבורים עשה קצת שלא כהוגן ולכן תרוייהו לא מרחיקין – משא"כ ירקא לא מזקי ובעל ירק עשה בהיתר וכהוגן ולכן מרחיק בעל המשרה דסמך שני

b) תירוצן

- i) Must be for the שיטה of ר"ה and רבינו תם that the מקשה of מכלל isn't the same person as the מקשה of לה היכי משכחת לה
- 3) תוספות of המשך
 - a) Since it's anyway necessary for ר"ה and רבינו תם to say that the מקשה of מכלל isn't the same person as the מקשה of לה היכי משכחת לה it's מסתבר that the מקשה of היכי טבלא א' not as in טבלא יא' as in מחולק ר' יוסי and רבנן held that משכחת לה
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Why does תוספות think that it's מסתבר that the מקשה of לה היכי משכחת לה – follows ר' יוסי and רבנן that the מחלוקת of טבלא יא' – and doesn't accept the שיטה of רש"י in טבלא א' that the מחלוקת of ר' יוסי and רבנן is whether it matters that ראשון was עושה קצת שלא כהוגן
 - ii) After all – to explain the difference between the מקשה of לה היכי משכחת לה and the מקשה of מכלל it's enough to say that
 - (1) The מקשה of לה היכי משכחת לה follows רש"י in טבלא א' that ר' יוסי and רבנן agree that דבורים מזקי לחרדל and the מחלוקת of ר' יוסי and רבנן is whether it matters that ראשון was עושה קצת שלא כהוגן
 - (2) While the מקשה of מכלל disagrees and says the מחלוקת is whether על המזיק על הניזק להרחיק את עצמו or להרחיק את עצמו

b) תירוצן

- i) מסקנא of the היכי משכחת לה מקשה follows that תוספות prefers to say that דבורים מזקי לחרדל on whether ר' יוסי and רבנן that גמרא

סוגיא דחרדל חלק ט' תוספות ד"ה וסבר ר' יוסי

בד"ה וסבר ר' יוסי על כו' וק"ל מה הוצרך לחלק בדוחק בין לוקח אילן ללוקח המשרה כו' עכ"ל למאי דמסיק לר' יוסי על הניזק להרחיק עצמו ודאי מצינן לאוקמי פלוגתייהו בחרדל

ודבורים שפיר בלא לוקח ו{אפילו אלו} בעל דבורים סמך תחלה וצריך בעל החרדל להרחיק לרבנן ולר"י אינו צריך כדקאמר וזה נוטע בשלו מ"מ כיון דעד דמסיק הכי ופריך מר' יוסי ולא הוה קשיא ליה לרבנן מאילן ע"כ דמפליג בין לוקח אילן ללוקח {חרדל דמשנה ד} משרה אבל לשיטת ר"ח ורבינו תם לא איצטריך לן לפלוגי כלל בהכי ורב פפא נמי דמוקי לה בלוקח גם לשיטת ר"ח ורבינו תם נמי לא מפליג בהכי והא פרכינן ליה אי בלוקח מאי טעמא דרבנן דר"ל דמ"ש הוא מאילן ובור ועוד נראה למסקנא נמי לשיטת רש"י למאי דקאמר ר"י אלא לדידכו כו' אלא חרדל ודבורים תרוייהו מזקי ע"כ דלא פליג ר"י עלייהו אלא בלוקח ואיצטריך לן לחלק בין אילן למשרה ודו"ק:

1) part 1 מהרש"א as explained by תוספות

- a) Return to חלק ב' where תוספות established that ר' יוסי needs to rely for רב פפא on the דוחק of הפסד מרובה to explain why בעל החרדל who בלוקח was סומך בהיתר needs to be לא יקוץ דין the לוקח אילן while for מרחיק
- b) Note that
 - i) After רבינא explains for רב פפא that רבנן hold "על המרחיק את עצמו" even if he was סומך בהיתר
 - ii) The מקשה of מכלל asks only why ר' יוסי requires the משרה to be מרחיק – but accepts that רבנן hold that the בעל החרדל needs to be מרחיק
- c) It follows that the גמרא needs to rely on the דוחק of הפסד מרובה also for רבינא

2) part 2 מהרש"א as explained by תוספות

- a) For ר"ח and רבינו תם the גמרא never accepts this דוחק since as explained in the prior חלק
 - i) as part of the קשיא of "אי הכי" to רב פפא for רבנן the גמרא in effect asks "מאי שנא מלוקח אילן"
 - ii) רבינא disagrees with the שיטה of רב פפא altogether

3) סוגיא of the מסקנא

לעולם ר' יוסי על הניזק סבירא ל' ולדידי' אפילו בעל המשרה לא מרחיק ולדבריהם דרבנן קאמר לדידכו דאמריתו על המזיק להרחיק את עצמו תיקשי דחרדל ודבורים מזקי אהדדי – ורבנן משיבין דסבירא להו דדבורים לא מזקי לחרדל

4) מהרש"א of המשך

- a) We established for רש"י that "על המזיק להרחיק את עצמו" means that a מזיק must be מרחיק even if he was סומך בהיתר so long as מזקי אהדדי – for example in the case of לוקח as set out by רב פפא for the שיטה that לחרדל לא מזקי דבורים
- b) It follows that ר' יוסי by לדידכו טענה the רש"י sets out for יג' טבלא

טבלא יג' לשיטת רש"י	קושיית לדידכו דר' יוסי	רבנן ס"ל דדבורים מזקי לחרדל		
הבנת ר' יוסי בשיטה דרבנן	מדובר בלוקח ובעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו וכן בעל משרה סמך תחלה בהיתר ובהוגן בתוך שדהו	דבורים מזקי וסמך באיסור	על המזיק להרחיק את עצמו אפילו בסמך בהיתר היכא דלא מזקי אהדדי	קושיא דר' יוסי – הוה להו לרבנן למימר דבעל החרדל לא מרחיק מחמת דתרווייהו מזקי אהדדי
ר' יוסי	בעל חרדל סמך תחלה בהיתר וכהוגן בתוך שדהו	לא נ"מ אלו דבורים מזקי לחרדל		על הניזק להרחיק את עצמו ולכן לא מרחיקין בעל החרדל ובעל המשרה

c) Namely that

- i) himself holds that – and it's not relevant whether – including the בעל דבורים because no ever needs to be מרחיק – including the בעל המשרה and the החרדל
- ii) the רבנן assumes that ר' יוסי – רב פפא of שיטה per בלוקח deals משנה דמשרה say the החרדל must be מרחיק because רבנן say בהיתר את עצמו בהיתר ר' יוסי means that – so long as ראשון and שני aren't the מזיק אהדדי even though he was סומך בהיתר even though he was מרחיק
- iii) And ר' יוסי
 - (1) argues that רבנן shouldn't require הרחקה because ר' יוסי assumes that רבנן hold that מזקי לחרדל – דבורים מזקי אהדדי – so that תרווייהו מזקי אהדדי
 - (2) but accepts that רבנן require הרחקה for משרה because ירקא aren't מזיק
- d) It follows that רש"י needs to rely on the דוחק of הפסד מרובה שאני to explain how ר' understands why the שיטה of רבנן for משרה is different from לוקח אילן where the לא יקוץ דין

5) מהרש"א of המשך

- a) But for the מסקנא that רבנן hold that מזקי לחרדל and ר' יוסי holds that בעל משרה isn't מרחיק the same as בעל החרדל it follows for the שיטה of רש"י that טבלא יד' sets out the מחלוקת of רבנן and ר' יוסי

טבלא יד' – מסקנא לשיטת רש"י אליבא דרבא	רבנן אית להו דדבורים לא מזקי לחרדל	
רבנן – בעל החרדל מרחיק כל ההרחקה	לא נ"מ מי סמך תחלה דדבורים לא מזקי ולרבא בעל חרדל סומך באיסור בין כשהוא ראשון בין כשהוא שני	בעל החרדל מרחיק משום דסמך באיסור ובעל הדבורים לא מרחיק משום דסמך בהיתר דהרי לא מזקי
ר' יוסי מתיר בחרדל	לא נפקא מינה מי סמך תחלה וגם לא נ"מ אלו דבורים מזקי לחרדל	על הניזק להרחיק את עצמו ולכן שום מזיק לא מרחיק

- b) And there's no longer the need even for רש"י to say the משנה דחרדל where the החרדל was סומך תחלה and to rely on the דוחק of הפסד מרובה שאני

דף יט:

סוגיא דחלון פותח טפח חלק א' תד"ה מאי איריא

[דף יט עמוד ב] בד"ה מאי איריא כו' השתא סלקא דעתך כו' משום דאית ביה תרתי כו' עכ"ל ל' לישנא דאפילו דחקם לפרש דאית ברקיק תרתי דאם לא כן לא הוה ליה למימר אלא מאי איריא רקיק עבה נמי וק"ק דאימא דקושטא הוא דנקיט רקיק דוקא משום דאית ביה תרתי אבל עבה ממעט והשתא לא תקשי לשמואל הנך תיובתי דמייתי מקופה ומעשבים ואם נאמר דהנך תיובתי לא קאי אדשמואל אלא אתלמודא דקאמר אפי' עבה נמי כו' ופסיקא ליה דמידי דחזי לא ממעט ניהא והוא דחוק גם רש"י לא פירש כן וע"כ נראה דסובר התלמוד דמכח הך סברא לפי שהוא רך ועשוי ליפול לחוד ודאי לית לן למימר דאינו ממעט וא"כ אף אם נצרף לזה דאינו מבטלו לית לן למימר דאינו ממעט אי אינו ממעט בלחוד אלא ע"כ משום הך סברא דאינו מבטלו לחוד אמרינן דאינו ממעט ושפיר פריך אמאי נקט מלתא דאית ביה תרתי הא אפילו עבה דלית ביה אלא חדא דהיינו דאינו מבטלו אינו ממעט ודו"ק:

1) הקדמה

בית שיש שם מת סמוך לבית שאין שם מת וחלון פותח טפח ביניהם – חשיבי כבית אחד וטומאת אהל בוקעת בשניהם

2) גמרא

אמר ר' טובי בר קיסנא אמר שמואל רקיק אינו ממעט בחלון – מאי איריא רקיק אפילו עבה נמי – לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עבה דאיחזי לי' דלא מבטל לי' אבל רקיק דאימאס אימא בטולי בטלי' קא משמע לן

ומקשי מברייטא דקופות ועשבים דממעטי אף על גב דלכאורה לא מבטל להו

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) To understand why the גמרא asks "אפילו עבה נמי לא ימעט" – presumably

i) The גמרא assumes that it's מסתבר that רקיק isn't בחלון because of two – מבטל רקיק – and רך ועשוי ליפול רקיק – first "אית בי' תרתי" – גורמים for עבה the גורם of רך ועשוי ליפול doesn't apply

ii) and the גמרא asks that although for עבה there isn't still תרתי שמואל should have said that דין עבה the דין is that אינו ממעט

4) מהרש"א

a) קשיא

i) Since for עבה there is no תרתי to support not being ממעט – maybe in fact שמואל holds that עבה is ממעט – with the result that there is no קשיא to שמואל from the ברייתא

b) Possible תירוץ – It's the גמרא that on its own assumes that because עבה isn't מבטל the דין ought to be that אינו ממעט

c) the possible תירוץ is a דוחק and besides from רש"י it's משמע that the גמרא asks its קשיא to שמואל

- 5) תוספות to explain מהלך – A different of המשך
- a) תוספות means to say that
- i) the גמרא realized from the start that "רך ועשוי ליפול" doesn't count as a גורם at all – and even the צירוף of רב ועשוי ליפול and לא בטלו has no more force than alone
- ii) and asks that in order to make this clear שמואל ought to have said that ימעט that עבה applies אפילו for

דף כ.

סוגיא דחלון פותח טפח חלק ב' תד"ה היא גופה

[דף כ עמוד א] בד"ה היא גופה כו' אבל היכא דסותם כל החלון כי הכא דקתני חוצצין כו' עכ"ל ובמסכת אהלות פי' הר"ש ובתבן וגרוגרות דבעי ביטול משום דאין סותמין הכל דהא איכא מקום קופה וחבית עכ"ל מדברי התוס' דהכא נראה דלית להו האי סברא דהא חוצצין דקתני בתבן וגרוגרות משמע להו סותם לגמרי וצ"ל לשיטת התוס' דהכא לחלק דלא קאמרינן הכי אלא בכלים היכא דסותמין הכל לא בעי ביטול אבל באוכלין אף בסותמין הכל בעי ביטול וק"ל:

- 1) הקדמה
- a) חלון refers to a reduction in the opening of a חלון by objects placed in the חלון
- b) חלון the סותם refers to objects that are completely חוצצין

- 2) משנה in מסכת אהלות

קופה מלאה תבן וחבית מלאה גרוגרות המונחים בחלון רואין כל שאלו ינטלו ויכולין לעמוד בפני עצמן חוצצין ואם לאו אין חוצצין

- 3) מבוטלין that are גרוגרות and תבן deals with משנה – גמרא

- 4) תוספות

ממעטין	חוצצין	
דיקא מבוטלין	דיקא מבוטלין	כלים שאינן כלי חרס
דיקא במבוטלין	אפילו באינן מבוטלין	כלי חרס

- a) גרוגרות deals with משנה the "חוצצין" since the משנה in אהלות uses the word – לכאורה that are סותמין the חלון

- b) Now

- i) גמרא the מבטל even if not חוצצין that are כלי חרס If אוכלין wouldn't have said that the משנה in אהלות for אוכלין deals with
- ii) חציצה even for ביטול and require כלי חרס don't count as אוכלין So it must be that

- 5) מהרש"א

- a) in ר"ש takes a different approach מסכת אהלות

- i) are the same as don't require if they are חרס and are חלון סותם
- ii) although the משנה refers to "חציצה" that needs no ביטול the משנה must actually mean "ממעטין" since part of the חלון is taken up by the קופה and הבית that hold the תבן and the גרוגרות – and for מיעוט even חרס need ביטול

סוגיא דחלון פותח טפח חלק ג' תוספות בא"ד ועוד

בא"ד ועוד אומר הר"ש דכלי עץ נמי שאינו מקבל טומאה כו' לא בעי ביטול כו' עכ"ל איירי נמי בסותם כל הפתח כמו שאמר הר"ש בפירושו המשנה שם אבל אינו סותם כל הפתח אינו חוצץ ובעי ביטול דהא אפי' המעמיד דבר החוצץ כגון במפתח כתבו התוס' לעיל דאינו מועיל לרבנן דר"א כיון שהוא כלי אף על פי שאינו מקבל טומאה ודו"ק:

- 1) ר"ש of שיטה – תוספות
 - a) חוצץ בפני ביטול to be and as a result doesn't need טומאה isn't כלי עץ העשוי לנחת הטומאה
- 2) מהרש"א
 - a) דף יט: at תוספות ד"ה רואין see הקדמה
 - i) hold that a כלי such as a דלת that's עומד (כלי העומד) by another העמדה by the העמידה (כלי המעמיד) such as a מפתח – isn't חוצץ if the העמידה (כלי המעמיד) isn't מקבל טומאה and it doesn't matter that the העמידה (כלי המעמיד) isn't מקבל טומאה
 - b) ר"ש to קשיא
 - i) it ought to be a שכן that a כלי העומד that's not מבוטל shouldn't be חוצץ even if it isn't טומאה מקבל
 - c) תירוצ'
 - i) רבנן – סתימת כל החלון where there is חציצה is needed for ביטול means that no ר"ש refer to סתימה where there is no מיעוט

סוגיא דחלון פותח טפח חלק ד' תד"ה בחבית

בד"ה בחבית כו' שהגרוגרות בולטות חוץ לפי חבית כו' ומכסות אותו לגמרי שאין נראה כלל ודייק ר"ת כו' עכ"ל נראה דליכא לפרושי שהחבית מונח על צדו ושוליו כלפי הבית שהמת מונח בו ופומיה לבר פיו שלמעלה על צדו כלפי הבית הטהור דזה הוא רחוק מן השכל שיהיו הגרוגרות בולטות למעלה ומתעקמות למטה נגד דופני החבית לכסותן מבחוץ ועוד קשה דקתני חבית מלאה גרוגרות ואי החבית מונח על צדו אי אפשר שלא יפלו הפירות ממנו קצת ואם נאמר בזה דאיירי בדרוסות מדובקות יחד ולא במפורדות א"כ לא היה צריך רבינו תם להביא ראיה לפירושו ולדייק פירושו מפרק חבית דגרוגרות משמע דרוסות ולא מפורדות כיון דבלאו הכי ע"כ צריך להיות כן אם החבית מונח על צדו ונראה לי לפרש שדרך החביות שלהן היה פתוח מלמעלה קצת ולא כולו רק מצד אחד ופומיה לגאון ולבר דקאמר לא שהיה מונח על צדו אלא אותו צד שהפה כו' והשתא במתכת ופומיה לבר דהיינו בבית הטהור והגרוגרות מדובקות בולטות ומכסות למעלה שפת פה החבית ואין (חבית)

[הבית] מאהיל עליו אבל במפורדות היו נופלות ולא היו מכסות אותו לגמרי מלמעלה ותו לא מידי וק"ל:

- 1) מסכת אהלות in משנה
 - a) a גרוגרות placed in a חלון blocks the passage of טומאה if the גרוגרות could have stood on their own without the הבית
- 2) גמרא
 - a) קשיא
 - i) why isn't the הבית itself חוצץ
 - b) תירוצ'
 - i) the הבית is made of מתכת that's טומאה מקבל even when פומא לבר and is pointed towards the בית שאין שם מת
 - ii) And a דבר that's טומאה מקבל can't be חוצץ against טומאה
- 3) תוספות
 - a) קשיא
 - i) חרב הרי הוא כחלל the דין applies that כלי מתכת
 - ii) It follows that the הבית becomes אבי אבות הטומאה because בית שיש בו מת is מאהיל over one end of the הבית – and that the בית שאין שם מת is מאהיל over the other end of the הבית and is מטמא the כלים in that בית
 - iii) So what do the גרוגרות accomplish by סתימה of the חלון
 - b) רבינו תם by תירוצ'
 - i) "גרוגרות בולטות חוץ לפי הבית כל סביבותיו ומכסות אותו לגמרי"
 - ii) Here's proof that "סביבותיו" is covered with גרוגרות
 - (1) Why does the משנה refer to גרוגרות instead of other פירות
 - (2) Must be that it's because גרוגרות can be made דרוסות and once they're דרוסות they become דבוקות and don't fall off the outside of the הבית
 - iii) A דיוק in גמרא makes a similar שבת
- 4) מהרש"א
 - a) הקדמה
 - i) רבינו תם this is what לכאורה means
 - (1) the top of the הבית is open and is "פומא דחבית"
 - (2) the הבית is lying on its side so that פומא לבר means that the opening is in the בית שאין שם מת at a right angle to the floor of the בית
 - (3) when רבינו תם says גרוגרות are סביבותיו he means that the גרוגרות jut out of the הבית parallel to the floor of the בית and in the direction of the top of the הבית – and then fold over backwards (again parallel to the

floor of the בית) and in the direction of the bottom of the חבית to cover the portion of the wall that's exposed to the ceiling of the בית שאין שם מת – with the result that the בית isn't מאהיל on any exposed part of the מתכת of the חבית

ii) But there are two קושיות to this approach

(1) First

(a) It's not מסתבר that גרוגרות cover not only the rim but also the portion of the walls of the חבית near the rim that enter the בית שאין שם מת

(2) Second

(a) Since the חבית is laying on its side – if the גרוגרות weren't דרוסות certainly some would have rolled out of the חבית and the משנה couldn't have said that the חבית is גרוגרות מלאה

(b) so why does תוספות need to prove from מסכת שבת that the גרוגרות are דרוסות

b) תירוצ

i) This is what רבינו תם means

(1) The חבית stands upright on its bottom – still the concept of פומא לבר applies because פומא refers to a part of the top of the חבית that's open and the standing חבית is located so that this פומא is in the בית שאין שם מת

(2) the rim of the פומא is covered with גרוגרות that are דבוקות to the rim

ii) Note that since the חבית stands on its bottom

(1) the תקרה of the בית isn't מאהיל on the upright walls of the חבית and no גרוגרות are needed to be מכסה the walls

(2) גרוגרות wouldn't have fallen out of the חבית even if they weren't דרוסות –a and this is why רבינו תם needs to prove from מסכת שבת that the גרוגרות are דרוסות

סוגיא דחלון פותח טפח חלק ה' שעלו מאיליהן

בד"ה שעלו מאיליהן תימה כו' אלו לא מביאין ולא חוצצין הזרעים כו' עכ"ל וה"ה דאיכא לאקשוויי ממלח דקתני התם לא מביא ולא חוצץ והכא קתני דחוצץ במלח וי"ל דה"מ לאוקמא הך דהתם במלח אסתרוקנית כדלקמן וק"ל:

סוגיא דחלון פותח טפח חלק ו' בא"ד הקשה ר"י

בא"ד הקשה ר"י כו' לא בעינן מירוח כו' חבית שניקבה כו' פקקה בזמורה עד שימרח כו' עכ"ל נראה דליכא לפרושי לפי קושייתו שהבין דהתם נמי איירי בחוצץ באהל שלא להביא הטומאה למקום אחר וכפי' רש"י בפרק הגוזל ומשמע ליה דבעי התם מירוח כולה שלא ישאר בו שום נקב דאם כן תקשי ליה אכל הנהו משניות דסגיא להו בשיתמעט הטפח אפי' במשהו וההיא גופה תקשי ליה דלא קאמר דבעי מירוח אלא בזמורה שפקק בה אבל ברישא בחבית שסתמוה שמרים לא קאמר שימרח אותו ומאי קשיא ליה מחבית דהכא אבל ר"ל

דודאי איירי התם בצמיד פתיל כפי' התוס' שם אלא דמדמה הך דהכא לדהתם כיון דבעי מירוח התם בזמורה הסותם הנקב שלא יכול לעמוד הזמורה יפה שם בלא מירוח ה"נ אית לן למימר הכא בחציצת אהל דדבר החוצץ וממעטו מטפח יהיה מירוח דבלא מירוח לא יכול לעמוד שם יפה ותירץ דיש לחלק בין צמיד פתיל דבעי טפי שיוכל לעמוד יפה מבחציצת אהל וכ"כ המרדכי וצריך שיוכל לעמוד בחלון בלא סמיכת ד"א ואם לאו אינו חוצץ מיהו מירוח אינו צריך וכו' ע"ש ודו"ק:

1) First הקדמה

בית שיש שם מת סמוך לבית שאין שם מת וחלון פותח טפח ביניהם – חשיבי כבית אחד וטומאת אהל בוקעת בשניהם

קופה מלאה תבן וחבית מלאה גרוגרות המונחין בחלון רואין כל שאלו ינטלו ויכולין תבן גרוגרות לעמוד בפני עצמן חוצצין ואם לאו אין חוצצין

2) Second הקדמה

a) צמיד פתיל if it has a מציל על מה שבתוכו is אהל המת in an כלי a

3) Third הקדמה –

a) מסכת כלים in משנה

חבית שנקבה וסתמוה שמרים הצילוה פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדים

b) צמיד פתיל where there is הצלה על מה שבתוכה deals with משנה the – בבא קמא in תוספות

4) here תוספות

a) קשיא

i) Why isn't מירוח needed in the גמרא here for חציצה by חציצה and תבן based on the דין of כלים מסכת כלים that "פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדים"

b) תירוצ

i) חציצת the here deals with גמרא – הצלה על מה שבתוכה involves כלים in משנה the אהל

5) מהרש"א

a) First קשיא

i) Throughout our סוגיא the גמרא says that all that's necessary for חציצת אהל is to be נקבים so obviously there can be ממעט פותח טפח

b) Second קשיא

i) In the משנה why is חציצת אהל enough for סתימת שמרים without מירוח

c) Third קשיא

i) Why does תוספות ask its קשיא to the גמרא here from חציצה where פקקה בזמורה from מירוח isn't needed instead of supporting our גמרא from חציצה where חציצה isn't needed

d) תירוצ

i) קשיא in its תוספות

- (1) realized that the הצלה על מה שבתוכו deals with כלים משנה in where it's necessary to be נקבים – and assumed that נקבים aren't relevant for קשיא – this answers the first חציצת אהל
- (2) assumed that מירוח is needed for זמורה not for סתימת נקבים but in order that "תעמוד יפה במקומה" and that מירוח isn't needed for שמרים because שמרים will קשיא – this answers the second מירוח also without עומדים יפה
- (3) asks that just as מירוח is needed for שבתוכה על מה הצלה so that the זמורה be חציצת אהל for מירוח – in the same way there ought to be חציצת אהל – this answers the third עומדים יפה גרוגרות

ii) answers that תוספות

- (1) unlike הצלה על מה שבתוכו where מירוח is needed for the זמורה to be יפה עומד
- (2) for חציצת אהל all that's needed is for the גרוגרות to be עצמן בפני עומדים when there is טומאה בבית and there's no need that they be יפה עומד

סוגיא דחלון פותח טפח חלק ז' תד"ה כיון דאיכא

בד"ה כיון דאיכא כו' ולא נקט בהמה גופה דאי חזי לטיולי שקיל כו' עכ"ל דבחלון לא חזיא ליה לטיולי בבהמה כו' ושקיל לה מהתם לטייל עמה אבל בעוף ששכן כולה בחלון י"ל דמיירי דלא חזיא לטיולי ביה ומיהו לא חזיא נמי לכלבים דמיירי כעין קלניתא דלית ביה כזית בשר כדאמרינן בפ' ג"ה וק"ל:

1) ברייתא

פותח טפח דחלון נפחת ע"י אבר והבשר המדולדלים בבהמה וח' וגם ע"י עוף ששכן בחלון משום דמבטל להו ולא שקיל להו מן החלון

2) גמרא

- a) אבר the פוסק are בעלים if צער בעלי חיים because there'd be מבטל אבר מדולדל are בעלים

b) קשיא

- i) נכרי to a עוף ששכן בחלון can sell the בעלים

c) תירוצ

- i) The עוף is קלניתא that's too כחוש for people to eat

3) תוספות

a) קשיא

- i) If a בהמה has an אבר מדולדל – can be שדי the whole בהמה without צער בעלי חיים

b) תירוצ

- i) The בהמה that has an אבר מדולדל is a קוף or a similar בהמה that's חזי לטיולי ב' while it's בחלון מונח

- c) שאלה
- i) Why is the דין different for a בהמה without an אבר מדולדל that's מונח בחלון
- d) תירוץ
- i) If the טיולי בי' בהמה is חזי לטיולי בי' – חזי לטיולי בי' will take the בהמה from the חלון to be טיולי בי'
- ii) And if it's not חזי לטיולי בי' – חזי לטיולי בי' will be טיולי בי' the בהמה to שדי
- 4) מהרש"א
- a) תוספות to קשיא
- i) Why is the דין different for עוף שלם
- b) תירוץ
- i) The ברייתא deals with an עוף שלם that isn't חזי לטיולי בי' and that also isn't טיולי בי' even for כלבים because it's קלנייתא

דף כ:

תד"ה תנור

[דף כ עמוד ב] בד"ה תנור דידן ככירה דנחתומין כו' של נחתומין היו כולן שוות כו' ונ"מ למקח כו' עכ"ל מדתלה תנור דידן בכירה דנחתומין ולא קאמר תנור דידן וכירה דנחתומין שוין למדו לומר כן דתנור כ"א כו' אבל בכירה דנחתומין פסיקא ליה היאך היה גדול ותלה בו תנור דידן וק"ל:

דף כא.

תד"ה ולמדתם אותם ולמדתם אתם

[דף כא עמוד א] בד"ה ולמדתם אותם ולמדתם אתם י"ס דל"ג כו' משמע מעצמכם עכ"ל נראה מדבריהם לפי גירסתם דלא במצות האב קמיירי כפי' רש"י דהך מלתא מפורש בקרא ולמדתם אותם את בניכם כדאמרינן בפ"ק דקדושין האב חייב ללמדו תורה דכתיב ולמדתם אותם את בניכם אלא באין לו אב קמיירי דחייב ללמוד את עצמו כדאמרינן נמי התם דמיחייב איהו למגמר נפשיה דכתיב ולמדתם ופי' רש"י שם קרא אחרינא הוא ולמדתם אותם ושמרתם וגו' ע"ש וה"ק הכא דאין לו אב לא היה למד תורה שלא היו מלמדין אותו אחרים מאי דרוש ולמדתם אתם שכ"א חייב ללמוד עצמו ולא אחרים וכן י"ל לגירסת דולמדתם משמע מעצמכם וק"ל:

- 1) הקדמה
- a) "ולמדתם אתם את בניכם" – פסוק א'
- b) "ולמדתם אותם ושמרתם" – פסוק ב'
- 2) גמרא
- a) בתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה מי שאין לו אב לא הי' למד תורה

- b) מאי דרוש "ולמדתם אותם ולמדתם אתם"
- 3) רש"י בסוגיא דידן
- a) מצוה אב ללמד אתם with פסוק א' as if it read is to read דרש The לבן
- 4) מהרש"א as explained by תוספות
- a) רש"י to קשיא
- i) The of המשך of 'א' – פסוק א' – itself makes clear that לבן ללמד אב – מצוה אב ללמד לבן – and in fact the מסכת קידושין גמרא relies on the of 'א' המשך
- ii) So it can't be that "מאי דרוש" from 'א' teaches לבן ללמד אב מצוה אב ללמד לבן
- b) תוספות of מהלך
- i) The דרש from 'א' פסוק א' teaches that "באין לו אב חייב ללמוד את עצמו"
- ii) By the way רש"י in מסכת קידושין relies on 'א' פסוק ב' to teach that "באין לו אב חייב ללמוד את עצמו" meaning the same as for תוספות that "בעצמכם"
- 5) מהרש"א as explained by תוספות of המשך
- a) מאי דרוש ולמדתם – יש ספרים of גרסא
- b) – to אתם – without having to rely on 'א' פסוק א' in ולמדתם rely on the word יש גורסין "באין לו אב חייב ללמוד את עצמו" – meaning the same as for תוספות that "בעצמכם"

תד"ה וגרדי

בד"ה וגרדי וא"ת ומ"ש כו' וא"ת הא אמרינן בסמוך כו' ולקמן נמי תניא עושה אדם חנות כו' עכ"ל יש לדקדק למאי דס"ד השתא דההיא דעושה אדם חנות מיירי נמי באותו חצר תקשי להו בפשיטות ממתני' דחנות שבחצר יכול למחות כו' ונראה שהתוס' כבר אסקי אדעתייהו במתני' לחלק בין חנות שבחצר כו' דרישא דמיירי שבאין לקנות מן החנות דיש נכנסין ויוצאין טובא ובין פטיש וריחים דאין שם נכנסין ויוצאין דמי שיש לו כו' כמ"ש התוס' לעיל במתני' אבל לא אסקי אכתי אדעתייהו לחלק הכא בין אומן זה לאומן אחר ולכך הקשו הכא מעיקרא מריחים ופטיש אגרדי והשתא מההיא דלקמן עושה אדם חנות בצד כו' לא קשיא להו נמי אחנות דמתני' דהכא דאיכא לאוקמא נמי בכה"ג דלא איירי התם בחנות שבאין לקנות ממנה דאיכא נכנסין ויוצאין אלא דאיירי נמי בחנות של איזו אומנות שעושה בה אומן מלאכתו דמקרי נמי חנות כדאמרינן לעיל לא יפתח אדם חנות של נחתומין וצבעין כו' אבל אגרדי וריחים דבעושה לאחרים איכא נכנסין ויוצאין שפיר קשיא להו מהך דעושה אדם חנות כו' דמיירי נמי ודאי לכל הפחות בעושה בה לאחרים דהא אפסקת לחיותי מייתי לה לקמן דהיינו מי שבא שם לטחון והיה נותן לראשון עכשיו אפשר שנותן לשני ותו לא מידי וק"ל:

- 1) הקדמה

משנה לגבי חנות שבחצר	יכול למחות בידו ולומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין
משנה לגבי ריחים בחצר	אינו מוחה בידו

- 2) דף כ: on ד"ה מאי שנא at תוספות

- a) ריחים for אין מוחין and חנות for מוחין that דין – why is the קשיא
- b) "אין שם נכנסין ויוצאין דמי שיש לו חטין לטחון because ריחים for מחאה – there is no תירוץ
נותן לבעל הריחים"

חנות דמשנה	יכול למחות בידו ולומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין
ריחים דמשנה	ברחיים אינו מוחה דאין שם נכנסין ויוצאין דמי שיש לו חטין לטחון נותן לבעל הריחים

3) מוחין בגרדי – ברייתא

גרדי דברייתא	מוחין בגרדי
חנות דמשנה	יכול למחות בידו ולומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין
ריחים דמשנה	ברחיים אינו מוחה דאין שם נכנסין ויוצאין דמי שיש לו חטין לטחון נותן לבעל הריחים

4) דף כא. on ד"ה וגרדי at תוספות

- a) קשיא
- i) Why is גרדי דברייתא different from ריחים דמשנה
- b) תירוץ
- i) עושה לאחרים deals with גרדי דברייתא – עושה לעצמו deals with ריחים דמשנה

גרדי דברייתא	מוחין בגרדי שעושה לאחרים
חנות דמשנה	יכול למחות בידו ולומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין
ריחים דמשנה	ברחיים אינו מוחה דאין שם נכנסין ויוצאין דמי שיש לו חטין לטחון נותן לבעל הריחים שעושה לעצמו

c) תוספות of המשך

- i) עושה אדם חנות בצד חנותו של חבריו says that ברייתא
- ii) Why is חנות דברייתא different from חנות דברייתא

גרדי דברייתא	גרדי מוחין בעושה לאחרים דאיכא נכנסין ויוצאין
חנות דברייתא	עושה אדם חנות בצד חנות של חבריו
חנות דמשנה	יכול למחות בידו ולומר איני יכול לישן מקול הנכנסין והיוצאין
ריחים דמשנה	ברחיים אינו מוחה בעושה לעצמו וליכא נכנסין ויוצאין

d) תירוץ

- i) חצר The ברייתא deals with a חנות in a different

5) מהרש"א

- a) קשיא
- i) At the חצר אחרת deals with חנות דברייתא before תוספות שלב why didn't תוספות ask why חנות דמשנה is different from חנות דברייתא

b) תירוץ

- i) Since as explained by תוספות the גמרא knew that חנות דמשנה is different from חנות דמשנה because ריחים דמשנה deals with a חנות that's not a חנות אומן and מי שיש לו חטין נותנן לו חנות אומן to whom ריחים דמשנה deals with a חנות אומן
- ii) The גמרא also realized that חנות דברייתא deals with a חנות אומן and that's why there's no סתירה from חנות דמשנה that doesn't deal with a חנות אומן

c) קשיא

- i) once distinguished between an אומן גרדי who is עושה לאחרים to an אומן עושה לעצמו who's ריחים
- ii) Why didn't תוספות explain that חנות דברייתא is different than חנות דברייתא because חנות דברייתא deals with עושה לעצמו

d) תירוץ

- i) חנות דברייתא deals with an אומן שעושה לאחרים since the גמרא at דף כא: because קא פסקת לחיותי that בעל חנות בעל החנות by the first טענה a "מי שבא לטחון והי' נותן לראשון עכשיו אפשר שנותן לשני"

דף כא:

תד"ה שתלא

[דף כא עמוד ב] בד"ה שתלא וא"ת מאי פסידא איכא אי יפסיד ישרלם וי"ל כו' עכ"ל ומטבח נחא להו דמסלקינן ליה דאיכא פסידא דאינו משלם בעביד בחנם וכן בסופר מתא דאינו אלא גרמא בניזקין ועיין בג"י וק"ל:

תד"ה מרחיקין

בד"ה מרחיקין כו' קנה ממנו בשטר כו' ואח"כ נתן מעות עכ"ל אבל מעות ואח"כ שטר לא מהני ועיין בטור ח"מ סימן קצ"ד וק"ל:

תד"ה כופין

בד"ה כופין בני כו' דבמלמדי תינוקות דנכרים איירי ולא יתכן אי גרסינן לעיל אחד מבני מבוי כו' עכ"ל ולא קשיא להו בפשיטות לאותו גירסא ארופא אומן וגרדי דקתני לעיל דמעכבין והכא קאמר בחייט ובורסקי וא' מבעלי אומניות דלשכנו אין כופהו דלפי מה שפירשו התוס' לעיל דיש לחלק בין גרדי דאית ביה טפי נכנסין ויוצאין מבריחים ופטיש ה"נ איכא למימר דכל הני אומניות דקתני הכא מיירי נמי בלית בהו נכנסין ויוצאין כ"כ וק"ל:

- 1) דף כא. at ברייתא א' in גרסאות

ברייטא א' גרסא א'	אחד מבני חצר א' שביקש לעשות רופא אומן וגרדי ומלמד תינוקות עכו"ם בחצר שלו – בני חצר שלו מעכבין עליו אבל בני חצר אחרת אין מעכבין עליו
ברייטא א' גרסא ב'	אחד מבני מבוי שביקש לעשות רופא אומן וגרדי ומלמד תינוקות עכו"ם בחצר שלו – בני מבוי (אפילו בחצר אחרת) מעכבין עליו

2) דף כא: at ברייטא ב'

ברייטא ב'	לשכנו הדר במבוי כמוהו אינו כופהו מלהיות חייט או בורסקי או מלמד תינוקות או אחד מבעלי אומניות
-----------	---

3) תוספות

- a) the same as in מלמד תינוקות דעכו"ם means ברייטא ב' in מלמד תינוקות ר"י says that the חצר אחרת in מלמד תינוקות עכו"ם a מושיב בן מבוי – so that a ברייטא א' is different from ב' of גרסא א' so it must be that ר"י follows א' גרסא of ברייטא א' This מהלך is of ברייטא א'

4) מהרש"א

- a) קשיא
- i) To prove that ר"י follows א' of גרסא א' why does תוספות need to rely on מלמדי תינוקות where the proof depends on ר"י holding that ב' also deals with תינוקות עכו"ם
- ii) בני בני ברייטא א' says of גרסא ב' because when there can be a simpler direct proof – while רופא אומן וגרדי not to be a מבוי a כופין בני מבוי can be no בני מבוי of a מבוי who wants to be a חייט or a בורסקי or אחד מבעלי אומניות
- b) תירוצ
- i) See תד"ה וגרדי where we established that certain אומניות have more נכנסין ויוצאין than others
- ii) Possibly the אומניות in ב' of ברייטא א' are those with less נכנסין ויוצאין בני בעלי אומניות

דף כב.

תד"ה וקמא היכי

[דף כב עמוד א] בד"ה וקמא היכי כו' וא"ת לרבא כו' דאסר לסמוך קמא היכא סמך כו' עכ"ל דאין לומר דהראשון הרחיק שתי אמות מגבולו וכן השני דא"כ לא אצטריך ליה לאשמועינן בנפל אלא לאשמועינן בראשון שצריך להרחיק ב' אמות ועוד אלא א"כ הרחיק ממנו ארבע אמות דקאמר משמע מגבולו ואם חבירו ג"כ הרחיק כבר ב' אמות לא הוה ליה למימר אלא א"כ הרחיק שתי אמות דהיינו ממיצר שלו כדקתני גבי בור שלשה טפחים דהיינו ממיצר שלו וק"ל:

1) משנה

- a) מי שהי' כותלו סמוך לכותל חבירו לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות
- 2) רבא by משנה of the ביאור – גמרא
- מי שהי' כותלו סמוך לכותל חבירו ברחוק ד' אמות ונפל לא יסמוך לו כותל אחר אלא אם כן הרחיק ממנו ד' אמות מאי טעמא דדוּוּשָׁא דהכא מעלה להם
- 3) תוספות
- a) רבא of מימרא of the משמעות – הקדמה
- i) הרחקה without any מצר at the כותל built his ראשון
- ii) when first built his parallel כותל he was forced to be מרחיק that four כותל from the מצר so that דוּוּשָׁא would strengthen the קרקע between the כתלים אמות
- iii) now that the second כותל has collapsed and שני is rebuilding it he needs to maintain the same הרחקה of four אמות from the מצר
- b) Second הקדמה based on the שיטה of רבא at דף יז:
- i) there needs to be 6 טפחים between the חללות of בורות that belong to two שכנים
- ii) when ראשון builds the first בור he needs to leave 3 טפחים between the חלל of his בור and the מצר and the same applies to שני
- c) קשיא
- i) Why in our משנה didn't ראשון have to leave two אמות between his כותל and the מצר
- ii) So that שני would also have to leave only two אמות between his כותל and the מצר
- 4) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Maybe that's exactly what happened
- (1) built his כותל at the מצר with a הרחקה of two אמות from the מצר
- (2) when שני built his parallel כותל he was forced to be מרחיק that four כותל from the כותל of ראשון – namely two אמות from the מצר
- (3) now that the second כותל has collapsed and שני is rebuilding it he must maintain the same הרחקה of four אמות from the כותל of ראשון
- b) Two תירוצים
- i) First תירוצ
- (1) If so the משנה shouldn't have taught its דין only where there was a נפילת and only where there was a שני – instead the משנה should have taught that there is a הרחקה דין for any person who builds a כותל
- ii) Second תירוצ
- (1) The words ממנו אלא אם כן הרחיק suggest that the הרחקה is from the מצר the same as for בור where the הרחקה of three טפחים is from the מצר

דף כב:

תד"ה והא אנן תנן

[דף כב עמוד ב] בד"ה והא אנן תנן ד' כו' אלא משום חלונות עכ"ל ומעיקרא נמי ממתניתין לחוד הוי מצי למפרך דמשמע ארבע אמות משום חלונות ולא משום דושא אלא דניחא ליה למפרך מדתני עלה דמפורש בה בהדיא מכנגדן שלא יאפיל וק"ל:

דף כג.

תד"ה בית ארבעה כורין

[דף כג עמוד א] בד"ה (בת) [בית] ארבע כורין כו' ור"י ורבנן לא פליגי בשגר כו' רבנן סברי כיון דבחמשים כו' עכ"ל נראה דודאי לדברי המקשה דלא אסיק אדעתיה דבחמשים אמה כרסייהו מליא ע"כ דפליגי בשגר ולתנא קמא לא שייטי כלל טפי מחמשים אמה וחמשים אמה הוה שגר לתנא קמא אלא למסקנא דע"כ לת"ק נמי שייטי טפי וא"כ אין חילוק בשגר כלל דהא שייטי טפי אלא בכמה דמליא כרסייהו תליא מלתא ודו"ק:

1) משנה

a) תנא קמא

i) לא יעשה אדם שובך בתוך שלו אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח כדי שלא יפסידו יונים זרעוני גינה של אחרים

b) ר' יהודה

i) בית ארבעה כורין מלא שגר היונה

2) "מרוצת פריחתה בבת אחת" means "שגר היונה" – רש"י

3) מהרש"א as explained by תוספות

a) The גמרא at first assumes that

i) מריצת פריחתה בפעם means how far a יונה is שייטי in total – not just in שגר היונה (רש"י see) אחת

ii) holds that שגר היונה is אמה while תנא קמא holds that שגר היונה is בית ארבעה כורין

iii) שגר היונה and תנא קמא agree that a יונה is מפסיד throughout ר' יהודה

4) משנה בבבא קמא

a) אין פורסין נשבין ליונים אא"כ הי' רחוק מן הישוב ל' ריס שלא ילכדו בהם יוני ישוב

5) גמרא

a) קשיא

i) The משנה in בבא קמא teaches that ריס is שייטי ל' and is inconsistent with both תנא קמא and ר' יהודה

b) "מישט שייטי טובא וכרסייהו בחמשים אמתא מליא" – תירוצ

- 6) מסקנא of the ביאור – מהרש"א as explained by תוספות
- שייטי ל' ריס agree that כולי עלמא
 - "מריצת פריחתה בפעם אחת" means "שגר היונה" by ר' יהודה – and it happens that בית ארבעה כורין which is שיעור in this כרסייהו מליא
 - For כרסייהו בחמשים אמתא "שגר היונה" of שיעור the תנא קמא isn't relevant because "שגר היונה" doesn't mention the words תנא קמא – note that – מליא

תד"ה וצריכי

בד"ה וצריכי וא"ת כו' וי"ל דאשמועינן בלוקה וה"ה ביורש עכ"ל פירוש ודאי אי לא אשמועינן כלל ביורש לא הוה שמעינן יורש מלוקה מדאצטריך מתני' דלקמן אלא דבתר דשמעינן לקמן ביורש בחדא שמעינן שפיר יורש מלוקה דניהוי ביורש בתרתי והשתא רב זביד נמי מצינן למימר דהא מלתא אשמועינן דניהוי ביורש בתרתי כמו בלוקה אלא דמכל מקום ע"כ אמתניתין דלקמן סמיך דהא אי לא שמעינן מהך מתני' דלקמן בחדא לא הוה ילפינן כלל יורש מלוקה ודו"ק:

- גמרא
 - "זאת אומרת דטוענין ללוקה וטוענין ליורש" – here משנה on a רב זביד
 - משנה in another "יורש תנינא" – קשיא
 - לוקה איצטריכא לי' – תירוצ
 - לוקה נמי תנינא – קשיא
 - בתרתי but also בחדא applies not only טוענין ללוקה here משנה – תירוצ – the meanings of חדא and תרתי aren't relevant here
- מהרש"א as explained by תוספות
 - קשיא
 - How do we know that בתרתי ליורש טוענין
 - תירוצ
 - Once the משנה here teaches that טוענין ללוקה בתרתי that הוא הדין by דרש we derive also for יורש טוענין בתרתי
- מהרש"א
 - קשיא
 - Then why doesn't the גמרא explain that רב זביד means that the משנה here teaches for both לוקה and יורש that בתרתי טוענין
 - תירוצ
 - יורש for משנה but the נקודה of the גמרא is that since there is a separate משנה for יורש it must be that רב זביד would agree that it's only after the separate משנה for יורש teaches בחדא טוענין ללוקה that we can rely on our משנה to derive טוענין ללוקה as well as for יורש בתרתי

גמרא הרי הוא בחזקתו

גמ' הרי הוא בחזקתו והא אמר רב נחמן כו' אין חזקה לניזקין וכו' ולוקח נמי אף על גב דטענינן ללוקח מ"מ לא עדיף מכח גברא דאתיא מיניה דאי טעין נמי איהו גופיה דיש לו חזקה ובטענה לא יועיל לו אלא בראיה כמו שכתבו התוס' לעיל וק"ל:

דף כג:

סוגיא דניפול חלק א' תד"ה חוץ לחמשים אמה ותד"ה אמה

[דף כג עמוד ב] תוס' בד"ה חוץ לחמשים אמה כו' בתר רובא דעלמא כו' עכ"ל לאו דוקא רובא דעלמא דהא למאי דמסיק ומוקי לה במדדה מצי איירי שפיר אפי' באיכא אחרינא דנפיש מיניה וק"ל:

בד"ה ודאי מההוא נפל וא"ת דלמא מעוברי דרכים נפל כו' עכ"ל ומיהו עוברי דרכים לא הוו רובא דעלמא דא"כ תקשי להו ברישא בתוך נ' אמה נמי יהא של מוצאו וק"ל:

- 1) משנה
 - a) ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השוכך – רישא
 - b) חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו – סיפא
- 2) גמרא
 - a) ר' חנינא – רוב וקרוב הולכין אחר הרוב
 - b) ר' חנינא to קשיא
 - i) שובך אחרינא דנפיש מיני' – even if there's a חוץ מחמשים אמה – meaning the שובך that's for רישא the לכאורה
 - c) תירוצ'
 - i) בדליכא אחרינא דנפיש מיני' – even if there's a חוץ מחמשים אמה – meaning the שובך that's for רישא the לכאורה
- 3) ד"ה דליכא at תוספות
 - a) קשיא
 - i) רובא דעלמא follows משנה the רישא doesn't – But why
 - b) תירוצ'
 - i) The רישא deals with an אופן where רובא דעלמא isn't relevant – for example where there is no other שובך within ל' ריס which is the furthest flight for a יונה
- 4) גמרא of the המשך
 - a) "ודאי מהאי נפל" of קשיא
 - i) It's משמע that the סיפא that "חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו" applies even if the ניפול is קרוב to the שובך that's אמה מחמשים
 - ii) Now it's understandable that הרי הוא של מוצאו –and not הרי הוא של שובך הקרוב –if the משנה deals with where

- (1) there is the רוב of רובא דעלמא (as explained in תד"ה חוץ מחמשים אמה)
- (2) or there is the רוב of דנפיש מינ' "אחרינא" and the "אחרינא" is של הפקר or של (ד"ה דליכא in תוספות as explained in כותים)
- iii) but if neither of these רובי apply it's a קשיא that "ודאי נפל" from the שובך that's קרוב חוץ מחמשים אמה
- b) and since it must be that the משנה deals with where there is at least one of these two רובי the רישא remains a קשיא to חנינא
- 5) ד"ה ודאי מהאי נפל at תוספות
- a) קשיא
- i) The ניפול could have come from עוברי דרכים that were קרוב
- 6) ד"ה ודאי מהאי נפל at מהרש"א
- a) קשיא
- i) Why didn't תוספות ask its קשיא directly to ר' חנינא – in the רישא even if there is no other שובך within ריס ל' why doesn't the משנה follow רובא דעלמא based on עוברי דרכים that are brought here by יונים
- b) תירון
- i) רובא דעלמא are few and don't count as עוברי דרכים
- 7) גמרא of the המשך
- a) ודאי מהאי נפל of קשיא to תירון
- i) The רישא deals with a ניפול that isn't מפריח and is מדדה no more than אמה – since the סיפא deals with a ניפול that's מחמשים אמה it obviously deals with a ניפול that is מפריח
- ii) It follows that
- (1) the משנה in fact deals with where there is the רוב of מינה דנפיש אחרינא that's של הפקר or של כותים or the רוב of רובא דעלמא (for example because there are other שובכות within ריס ל') – and this explains why מוצאו של הרי is in the סיפא
- (2) but the רובי aren't relevant to the רישא that deals with a ניפול that's מדדה and for which these רובי aren't relevant
- 8) גמרא of תירון – תוספות and רש"י
- a) In the סיפא the דין is מוצאו של הרי הוא because רובא דעלמא איכא למיזל ב' בתר רובא דעלמא
- 9) ד"ה חוץ מחמשים אמה at מהרש"א
- a) We've established for the סיפא that the דין would also be מוצאו של הרי also if there was no רובא דעלמא and we relied instead on אחרינא דנפיש מינ' שהוא של הפקר או של כותים

סוגיא דניפול חלק ב' תוספות ד"ה רוב וקרוב

בד"ה רוב וקרוב כו' תקשי ליה אמתני' דתשע חנויות כו' הא טעמא דבעינן תרי רובי כו' עכ"ל אבל אי הוו תרי רובי דהתם מדאורייתא לא הוה תקשי להו דתקשי ליה לר' זירא אמתני' דהתם דהא הכא בדאיכא אחרינא דנפיש מינה ורובא דעלמא הוו תרי רובי ואזלינן בתר קורבא די"ל דתרי רובי דהתם עדיפן רוב בעיר ורוב סביבות המדינה טבחי ישראל ועוד י"ל דאיכא למימר כיון דאיכא לשנויי הכא בדליכא ותו ליכא לאקשוויי ניזיל בתר רובא דעלמא דלא הוה אלא חד רובא להכי לא פריך לה אמתני' דהתם וכמ"ש התוס' לשיטת ר"י וק"ל:

1) ברייתא דתשע חנויות

- a) עיר שתשע חנויות שבה מוכרות בשר שחוטה והאחת מוכרת בשר נבילה הולכין אחר הרוב אף בנמצא קרוב לחנות דמוכרת בשר נבילה

2) גמרא בכתובות

- a) ר' זירא – בהך דתשע חנויות הולכין אחר הרוב אף על פי דדלתי מדינה נעולות דליכא אלא הך רובא דחנויות להכשירה וליכא עוד רובא דרוב טבחים סביבות המדינה ישראל הן

3) גמרא בסוגיא דידן

- a) רוב וקרוב הולכין אחר הרוב – ר' חנינא
- b) רב זירא by קשיא
 - i) For presumably even if there is עיר אחרית דנפישא מינה פסוק the עגלה ערופה says
- c) תירוצ'
 - i) בדליכא אחריתי דנפיש מינה
- d) קשיא
 - i) וליזל בתר רובא דעלמא
- e) תירוצ'
 - i) ביושבת בין ההרים

4) תוספות

- a) קשיא
 - i) Why does ר' חנינא need to teach that "רוב וקרוב הולכין אחר הרוב"
 - ii) We already know this דין from the ברייתא of תשע חנויות
- b) ריב"ם of תירוצ'
 - i) From the ברייתא we can derive only that two רובי are needed to overcome קרוב because the ברייתא might deal with where דלתות מדינה aren't נעולות
 - ii) ר' חנינא teaches that even one רוב is enough
- c) קשיא

- i) We established that זירא ר' himself says in מסכת כתובות that the ברייתא applies even when דלתות מדינה נעולות and there is only one רוב
- d) תירוצ
 - i) הולכין בתר רוב ר' חנינא מימרא of bases his מימרא ר' זירא in מסכת כתובות on the מימרא of ר' חנינא even where there is only one רוב
 - e) ריב"ם to ריצב"א by קשיא
 - i) Why does זירא ר' ask his קשיא from ערופה to עגלה ערופה ר' חנינא when he could ask the same קשיא to the ברייתא itself – namely that for ערופה the פסוק apparently goes בתר קרוב
 - ii) Now
 - (1) that if we were to assume that two רובי מדאורייתא אין הכי נמי (1) that if we were to assume that two רובי are needed to go בתר רוב and not בתר קרוב – we could answer that זירא ר' realized that to a ברייתא from ערופה a תרצן might answer that the ברייתא deals with where there are two רובי because דלתי מדינה נעולות – while for עגלה ערופה there is only one רוב and that's why קרוב prevails
 - (2) But in fact this מהלך isn't available because in fact it's only דרבנן that two רובי might be needed
- 5) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Even if two רובי were required דאורייתא
 - (1) when זירא ר' asked his קשיא to חנינא ר' the גמרא still assumed that for עגלה ערופה the פסוק teaches that בתר קרוב even against two רובי – namely the רוב of דנפישא מינה and the אחריתי דנפישא מינה that applies to an עיר that's not יושבת בין ההרים
 - (2) So the קשיא would remain why at that point זירא ר' didn't ask his קשיא to the ברייתא that goes בתר רוב when there are two רובי
 - b) First תירוצ
 - i) The two רובי for תשע חנויות are stronger because they consist of two nearby רובי – that of טבחי ישראל בעיר and also that of טבחי ישראל in סביבת העיר
 - c) Second תירוצ
 - i) זירא ר' realized that
 - ii) If he asked his קשיא from ערופה to עגלה ערופה a תרצן would have answered that for ערופה the פסוק follows קרוב only because דנפישא מינה so there is only the one רוב of דעלמא
 - iii) זירא ר' therefore preferred to ask his קשיא to חנינא ר' who says even one רוב is enough because that קשיא is stronger and can be answered only by saying for עגלה ערופה there was no רוב altogether because both דנפישא מינה and אחריתי דנפישא מינה יושבת בין ההרים

- 6) ריב"ם of שיטה that's different from the ר"י of שיטה – תוספות of המשך
- a) The קורבא דלא מוכח – it follows that we know from the ברייתא of תשע חנויות that תשע חנויות only against a קורבא דלא מוכח
- b) the קורבא דמוכח even against a קורבא דלא מוכח is that חנינא of חידוש
- 7) ד"ה מתיב רב זירא at תוספות
- a) For the ר"י of שיטה there is the following תירוץ to the קשיא of ריצב"א on why זירא asks his קשיא from עגלה ערופה and not to the ברייתא of תשע חנויות
- i) the קורבא דלא מוכח counts as עגלה ערופה of קורבא – the הקדמה – the strong רוב of עיר אחריתי דנפישא מינה of רוב – but the קורבא of עגלה ערופה counts as רובא דעלמא of רוב when weighed against the weaker רוב of קורבא דמוכח
- ii) now
- (1) If זירא had asked his קשיא from עגלה ערופה (that follows מוכח against the רוב of ("עיר אחריתי דנפישא מינה" – the קורבא דלא מוכח) – the גמרא could have answered that for עגלה – and זירא – ליכא אחריתי דנפישא מינה only because פסוק follows the ערופה of קורבא – because the קורבא of עגלה ערופה counts as a relative to דעלמא and the ברייתא of קורבא דלא מוכח against a הולכין אחר הרוב teaches only that תשע חנויות
- (2) therefore זירא who says רוב overcomes even a קורבא דמוכח so that – after the גמרא first answers דליכא אחריתי דנפישא מינה – the גמרא can follow up and ask why for עגלה ערופה does the פסוק follow a קורבא דמוכח against
- 8) מהרש"א of המשך
- a) Note that the מהלך of תוספות for ר"י in זירא is similar to the מהלך of the second תירוץ of מהרש"א for the שיטה of ריב"ם

סוגיא דניפול חלק ג' תוספות ד"ה ודאי מהאי נפל

בד"ה ודאי מההוא נפל וא"ת דלמא מעוברי דרכים נפל כו' עכ"ל ומיהו עוברי דרכים לא הוו רובא דעלמא דא"כ תקשי להו ברישא בתוך נ' אמה נמי יהא של מוצאו וק"ל:

עיין חלק א' בד"ה חוץ מחמשים אמה

סוגיא דניפול חלק ד' תוספות ד"ה מצאו בין שני שובכין

בד"ה מצאו בין ב' שובכין כו' ה"מ למפרך אמתני' דט' חנויות דהאי קורבא דלא כו' עכ"ל ק"ק לדבריהם דעדיפא ה"ל לאקשוויי דהך פירכא ה"מ למפרך אמתני' דהכא גופה למאי דבעי לאוקמא הרישא באיכא אחרנא דנפישא מינה ובתוך נ' אמה דהוי קורבא דמוכח אבל חוץ לנ' אמה הוי של מוצאו דתלינן בהפקר או בנכרים דהוי רובא אף על גב דמשמע דהאי דחוץ לחמשים אמה הוי קרוב כמו שכתבו התוס' לעיל ולמאי דמוקי לה נמי במדדה ע"כ

בחוק 'לנ' אמה קם לה בתורת מפריח וניזל בתר רובא דעלמא ולא בתר קורבא כיון דלא הוי קורבא דמוכח ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) Return to 'ודאי מהאי נפל' of קשיא on חלק א' and the תירוץ of מדדה

2) Second הקדמה

- a) Return also to 'חלק ב' where תוספות establishes for ר"י that from the תשע of ברייתא of חידוש we know that קורבא דלא מוכח – and the חידוש of חנויות only against a מוכח אחר הרוב – and the חידוש of חנויות is that ר' חנינא also against a מוכח אחר הרוב

3) Third הקדמה

- a) חוק that's within אמה is a קורבא דמוכח – קורבא to a שובך that's within אמה is a קורבא דלא מוכח

4) משנה of the המשך

- a) נמצא בין שני שובכות קרוב לשובך א' שלו וקרוב לשובך ב' שלו

5) גמרא of the המשך

- a) ר' חנינא to קשיא

- i) Presumably the דין is that even if ב' is שובך even if ב' is שובך א' שלו

6) תוספות

- a) קשיא

- i) The דין of שובכות must deal with where both שובכות are either תוך or חוץ מחמשים אמה – because otherwise the כללים in the משנה on חוץ מחמשים אמה or חוץ מחמשים אמה would apply and נמצא תוך חוץ מחמשים אמה

- ii) it's מסתבר that "קרוב לזה שלו" counts as קורבא דלא מוכח in the אופנים where the two שובכות are both תוך מחמשים אמה or are both חוץ מחמשים אמה – and since the חוץ מחמשים אמה assumes that the דין of שובכות applies also where חוץ מחמשים אמה in its גמרא to קשיא ר' חנינא it follows that the משנה teaches that even a קורבא דלא מוכח is stronger than a רוב

- b) קשיא

- i) The גמרא should have asked that the משנה is a קשיא also to the ברייתא of תשע that according to ר"י teaches that רוב is stronger than a מוכח

7) מהרש"א

- a) משנה itself could have asked two קושיות from the תוספות

- i) First – we've established that the גמרא in the אמינא assumed that the משנה on "נמצא חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו"

(1) deals with "בדאיכא אחרינא של כותים או של הפקר דנפיש מיני"

(2) and follows קורבא דלא מוכח against רוב

- ii) And second – we've established that the גמרא in the מסקנא holds that where הרי הוא של counts as מפריח and that the משנה says מוכח because the רוב overcomes רובא דעלמא

דף כד.

סוגיא דניפול חלק ה' הג"ה בד"ה שמע מינה רובא דאורייתא

[דף כד עמוד א] הג"ה בד"ה ש"מ רובא כו' דברובא דאיתיה קמן לא צריך למידק ש"מ כו' עכ"ל צ"ע לפ"ז מאי קשיא להו לעיל מאי קמ"ל ר' חנינא דרוב וקרוב כו' הא מתני' היא ט' חנויות כו' הא איכא למימר דמהך מתני' לא שמעינן אלא ברובא דאיתיה קמן כדאמר בהדיא בפ"ק דחולין דהך דט' חנויות כו' הוי רובא דאיתיה קמן ואשמועינן ר"ח דאפי' ברובא דליתיה קמן הולכין אחר הרוב ולא אחר הקרוב דהכי משמע מתוך שמעתינן דר"ח אפי' ברובא דליתיה קמן קאיירי ודו"ק:

- 1) גמרא
 - a) דאורייתא is רובא that ר' חייא of ברייתא שמע מינה from a certain
- 2) הג"ה
 - a) קשיא
 - i) לרובא דאית' קמן לא צריך למידק דקרא כתיב אחרי רבים להטות
 - b) תירוץ
 - i) רובא דלית' קמן also for דאורייתא is רובא that ר' חייא from the case of מדיק is רבא
- 3) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) We established in חלק ב' that תוספות asks what is it that חנינא ר' teaches that we don't already know from the ברייתא of חנויות תשע
 - ii) Now
 - (1) the גמרא in מסכת חולין says that the רוב of חנויות counts as 'רובא דאית'
 - (2) רובא דלית' קמן even חנינא ר' teaches that תוספות ought to answer that קרוב is stronger than
 - b) שאלה
 - i) How do we know that חנינא ר' said his דין also for רובא דלית' קמן
 - c) תשובה
 - i) The גמרא asks קושיות from חנינא ר' that עגלה ערופה and שובך that are קמן רובא דלית'

סוגיא דניפול חלק ו' תוספות ד"ה בי קופאי

בד"ה בי קופאי כו' ובכה"ג היה דהוה קורבא דמוכח עכ"ל אבל לפרש"י ודאי הא דמצאו בין הגפנים הוא קורבא דמוכח דמישראל המצויין שם הוא ולא מרובא דעלמא עובדי דרכים דעכו"ם וכמ"ש התוס' לעיל גבי ההוא חצבא דמטעם זה הוי קורבא דמוכח וק"ל:

1) גמרא

- a) הנהו זיקי דחמרא דאשתכחן בי קופאי שרינהו רבא לימא לא סבר לה לדר' חנינא לילך אחר רוב עכו"ם דעלמא אלא אחר הקרוב ישראל

2) רש"י

- a) הנהו זיקי were found in a כרם ישראל where the בי קופאי means the

3) תוספות

- a) בי קופאי means a place named קופאי where the זיקי were found in a way that counts as קורבא דמוכח

4) תוספות of ביאור – מהרש"א

- a) רוב we said for ר"י that the point of the מימרא of ר' חנינא is that we follow קורבא דמוכח even against
b) recognizes that for רש"י it's clear that there was דמוכח here because the זיקי were found in a כרם ישראל
c) But תוספות who says בי קופאי is a place name needs to explain that the זיקי were found in בי קופאי in an אופן that counts as דמוכח

סוגיא דניפול חלק ז' תוספות ד"ה לימא

בד"ה לימא רבא לית ליה דר"ח פי' והא רבא כו' עכ"ל משום דלעיל פריך תלמודא בהיפך לימא משום דסבר לה כר"ח כו' הוצרכו לומר דהכא לא פריך אלא משום דרבא אית ליה לעיל הא דר"ח ודו"ק:

1) גמרא

- a) חלק א'
i) ר' חנינא is correct that the ר' חייא רבא derives from
b) גמרא of המשך – חלק ב'
i) "לימא דרבינא ס"ל כר' חנינא"
c) גמרא of המשך – חלק ג'
i) "לימא לא סבר לה רבא לדר' חנינא"

2) תוספות

- a) The גמרא asks "לימא לא סבר לה רבא לדר' חנינא" because רבא had previously said that he agrees with ר' חנינא

3) ביאור – מהרש"א

- a) רבא מימרא of סתירה with the first תוספות needs to explain that it's because of a גמרא in the end says חנינא לימא לא סבר לה רבא לדר' חנינא
- b) Because otherwise – after having asked "ל' כר' חנינא" – the גמרא "לימא דרבא לא ס' ל' כר' חנינא" that קשיא wouldn't have asked the reverse

דף כד:

מרחיקין את האילן

[דף כד עמוד ב] בד"ה מרחיקין את האילן כו' וזרעים צריך להרחיק כו' עכ"ל באו לפרש במתני' דנקט אילן ולא נקט נמי זרעים דלמאי דמסיק לרבנן בזרעים בעי אלה אמה וק"ל:

דף כה.

תד"ה וצבא השמים

[דף כה עמוד א] בד"ה וצבא השמים כו' וי"ל דמשם אין ללמוד דאע"ג דשכינה בכ"מ א"א כו' אלא בצד אחד כו' עכ"ל פי' ומ"ל למערב ומ"ל לצד אחר וקשה דא"כ מצבא השמים נמי ליכא למילף מידי דאימא דהשכינה היא בכ"מ וא"א להשיב מהלך צבא השמים והשתחויות אלא לצד אחד ומ"ל לצד מערב ומ"ל לצד אחר ויש ליישב ודו"ק:

תד"ה רוח מזרחית

בד"ה רוח מזרחית כו' דמשמע במתני' שהיא נוחה מכל הרוחות כו' עכ"ל נקטו הכי לפירוש רש"י במתניתין אבל לפירושם במתני' משום דרוח מערבית שהוא קשה ירחיק ויוליך הריח מן העיר כו' אינו מוכרח אלא שרוח מערבית קשה ותדיר מכולם אבל שאר הרוחות אפשר דנוחין יותר אפי' מרוח מזרחית ודו"ק:

- 1) משנה
 - a) במזרח העיר בורסקי must be placed
- 2) רש"י
 - a) This is because רוח מזרחית is the most gentle רוח and although it blows from מזרח towards the city it won't be strong enough to blow the odor of the בורסקי all the way into the עיר
- 3) ד"ה אין עושין at תוספות
 - a) רוח is typically strong and prevalent – a בורסקי is placed במזרח so that רוח במזרח will come from מעריב and blow the odor of the בורסקי from its place מעריב further to מזרח
- 4) תוספות ד"ה רוח מזרחית
 - a) רוח מזרחית is generally the most gentle of all רוחות
- 5) מהרש"א

- a) It's only for שיטת רש"י that it's necessary that רוח מזרחית is generally the most gentle of all רוחות
- b) for תוספות all that matters is that רוח מערבית is the strongest and most prevalent רוח

דף כה:

תד"ה עני והעשיר

[דף כה עמוד ב] בד"ה עני והעשיר כו' וה"ה חנות של נחתומין וצבעין ואין חילוק בין דירה כו' עכ"ל יראה שהוצרכו לכל זה משום דיש לבעל דין לחלוק ולומר דרפת בקר לא הוה גירי דיליה ומש"ה קאמרי דה"ה חנות של נחתומין כו' דהוה גירי דיליה ולא דוקא נקט רפת בקר דהא בחד בבא מתני במתני' וכתבו דאין חילוק בין דירה לשאר כדבעי למימר מעיקרא אלא דלמסקנא דהיינו לפי' ר"ח ור"ת בשיטת חרדל דלמסקנא דקאמר אלא אמר רבינא כו' לרבא נמי שרי לסמוך בכל דבר ולא פליגי על אביי אלא בבור וק"ל:

- 1) First הקדמה
 - a) דף יז: at גמרא
 - i) רבא – הבא לסמוך בורו בתחלה אצל המצר לא יסמוך אף על גב דלחבירו אין שם בור
- 2) Second הקדמה – דף יח. at ברייתא
 - a) לא יפתח אדם חנות של נחתומין תחת אוצרו של חבירו ולא רפת בקר ואם היתר רפת קודמת מותר
- 3) דף יח. at גמרא
 - a) רבא to קשיא
 - i) By saying the ברייתא in effect says that ראשון can be סומך
 - b) תירוצ'
 - i) דירה שאני – we're in favor of a מזיק for what he does in his דירה
- 4) מהרש"א here as explained by תוספות
 - a) It's מסתבר that the דין of "חנות של נחתומין" applies to "אם היתה קודמת לאוצר מותר" as well as to רפת בקר
 - b) Now even though it's possible that רפת בקר doesn't count as גירי דילי' it's a פשיטות that גירי דילי' counts as גירי דילי' of נחתומין
 - c) It follows that גירי דילי' is ראשון even for a מזיק that's גירי דילי'
- 5) תוספות of המשך
 - a) The מסקנא of the סוגיא holds that דירה isn't שאני
- 6) מהרש"א of המשך
 - a) By "the מסקנא of the סוגיא refers to the שיטה of ר"ת and ר"ח at מכלל on ד"ה מכלל only אינו סומך רבא says that חרדל of סוגיא at the end of the חלק ח' at דף יח:

for ברור – so that there's no need for רבא to say דירה שאני to be מתרץ the קשיא to him
from the ברייתא

דף כו.

סוגיא דזיקא חלק א' תד"ה זיקא וא"ד וי"ל דמתניתין

[דף כו עמוד א] בד"ה זיקא כו' ואר"י דלא דמי לאש כו' אבל הכא אין עושה לבדו כל עיקר כו' עכ"ל דבריהם צריכין ביאור קצת דלא דמי נמי לאבנו וסכיננו כו' כיון דבכוונה נטלן ממוקם אחר והניחן בראש הגג ה"ל נעשה האש ע"י האדם לבדו ואח"כ הולכת ע"י רוח מצויה אבל הכא אין כונתו על הרקתא להניחו שם דכל דעתו אינו אלא לנפץ הכתנא ממנו ואין עושה לבדו כל עיקר רק ע"י הרוח ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) גירי דילי' even where there's no על המזיק להרחיק את עצמו say that רבנן
- b) גירי דילי' only for על מזיק להרחיק את עצמו ר' יוסי

2) Second הקדמה

- a) ד"ה לימא תנן at דף כב: at תוספות
- i) ר' יוסי for גירי דילי' other than אילן count as מזיקין All

3) גמרא

דבי בר מריון כי הוה נפצי כיתנא הוה אזלי רקתא ומזקי אינשי אתו לקמ' דרבינא
אמר להו כי אמרינן מודה ר' יוסי בגירי דילי' הני מילי דאזלי מכחו הכא זיקא הוא דקא
ממטי לה

מתקיף לה מר בר רב אשי מאי שנא מזורה דחייב בשבת הגם דרוח מסייעתו דחשיב
לי' עושה מלאכה בשבת מחמת דגירי דילי' נינהו

4) תוספות

- a) רבינא to קשיא
ליחייב משום אש מידי דהוה אאבנו סכיננו ומשאו שהניחן בראש הגג ונפלו ברוח מצוי' והזיקו דחייב
- b) תירוצ'
לא דמי לאש דאין חייב משום אש אלא כשעשה האדם את האש לבדו בלא סיוע הרוח ואחר כך הולכת על ידי רוח מצוי'
אבל הכא אין עושה [רקתא] לבדו כל עיקר אלא על ידי הרוח דאי לאו רוח לא הוה רקתא אזלא כל עיקר

5) מהרש"א

- a) Further תוספות of the תירוצ' of הסבר
i) A person who places ראש הגג on אבנו סכיננו ומשאו places them there בכוונה – that's why this counts as לבדו על ידי האדם נעשה האש

- ii) Contrast **רקתא** which the person never intended to be **מניח** anywhere

סוגיא דזיקא חלק ב' תוספות בא"ד וי"ל דמתניתין

בא"ד וי"ל דמתני' כרבנן והכא איירי אליבא דר"י דלא מחייב כו' עכ"ל והתוס' שכתבו לעיל בשם ר"ח דכולהו משניות אתיין כר"י ולא פליג אלא באילן היינו למר בר רב אשי ולאמימר ודו"ק:

1) הקדמה

- a) We've established that **רבנא** holds the **רקתא** doesn't count as **גירי דילי** while **מר בר גירי דילי** holds that **רקתא** does count as **גירי דילי**

2) תוספות of המשך

- a) **רבינא** to **קשיא**

- i) At **מוץ** from the **משנה** **דף כד:** the **גירי דילי** **מרחיקין גורן מן העיר** – presumably because **גירי דילי** counts as **גורן**

- ii) Why does **רבינא** say that **רקתא** is different from **גורן**

b) תירוצ

- i) The **משנה** on **גורן** doesn't involve **גירי דילי** – instead the **משנה** follows **ר' רבנן** who says that **גירי דילי** even where there is no **מזיק להרחיק**

3) בא"ד ויש לומר at מהרש"א

- a) **קשיא**

- i) But **גירי** count as **מזיקין** in this **פרק** **ר"ח** said that all **מזיקין** based on **דף כב:** **תוספות** **אילן** except for **דילי**

b) תירוצ

- i) **מר בר רב אשי** follows **דף כה:** **תוספות** **ר' יוסי** and says that **גירי דילי** – and that **רקתא** involve **גורן** on **משנה** and the case of **הרחקה** for both

דף כו:

סוגיא דאם האילן קדם חלק א' תד"ה עד דאמרי לי'

[דף כו עמוד ב] בד"ה עד דאמרי ליה כו' ומפרש הר"ר מנחם דמכולהו כו' אם האילן קודם לא יקוץ כו' עכ"ל ק"ק לפירושו דהדרא קושיין לדוכתין דמאי מיייתי מלא יקוץ דע"כ באילן עצמו קמיירי אבל בשרשים שרי לקצוץ דאי לאו הכי קשיא מתני' דקתני קוצץ ויורד אהך מתני' דלא יקוץ ולפי' ר"ת ניהא ודו"ק:

1) משנה דף כה:

מרחיקין את האילן מן הבור כ"ה אמה אם הבור קדמה קוצץ ואם אילן קדמה לא יקוץ

ר' יוסי אומר אף על פי שהבור קודמת לא יקוץ שזה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו

2) משנה דף כו.

לא יטע אדם אילן סמוך לשדה חבירו אלא אם כן הרחיק ממנה ארבע אמות
היו שרשים יוצאים לתוך שדה של חבירו מעמיק ג' טפחים כדי שלא יעכב את
המחרישה
הי' חופר בור קוצץ ויורד

3) גמרא

- a) רב הונא בר' דרב – רב הונא בר' דרב יהושע שדה next to the אילן an נוטע was רב פפא
רב פפא of the אילן of the שרשים קוצץ and was בור a חופר later יהושע was
b) לא יכיל לי' רב הונא בר' דרב יהושע tried to prove that רב פפא
– in the end רב פפא succeeded with a טענה based on a מימרא of רב יהודה that מצר
– the פרטים of this מימרא aren't relevant here

4) תוספות

- a) First קשיא
i) It must be that רב יהודה of מימרא and רבים שאני רב פפא isn't relevant – because
otherwise the משנה at דף כו. that says for בור that חופר בור קוצץ ויורד is a קשיא
רב יהודה to
b) Second קשיא
i) What earlier proofs did רב פפא bring that רב יהושע רב הונא בר' דרב יהושע was מפרך
c) קשיא to the second רבינו מנחם of תירוצ
i) רב פפא tried to prove from the משנה at דף כה: that where the אילן is קודמת there
is no קציצה
ii) But the proof failed because רב פפא – שרשים שאני – the משנה at דף כה: says that there's
no קציצה for אילן – it doesn't say that there's no קציצה for שרשים

5) מהרש"א

- a) קשיא
i) "הדרא קושיא ב' לדוכתה"
(1) Just as תוספות in its first קשיא asks that רב פפא should have realized that
there's no ראי from רבים בו מצר שהחזיקו בו רבים
(2) רב פפא should have been מפרך the תירוצ of מנחם by asking that רב פפא
should have realized that שרשים שאני because otherwise the משנה at דף כה: that
דף כו. at משנה the סותר is
b) This קשיא doesn't apply to a שיטה of רבינו תם that תוספות sets out at length

סוגיא דאם האילן קדם חלק ב' תד"ה גזלן ובא"ד ויש לומר

בד"ה גזלן הוא כו' דרבנן לא בעי הרחקה אלא ד' אמות כו' עכ"ל פי' היכא דלא קדמו
חבירו בבור סגי בהרחקת ד"א כדקתני במתני' דהכא וכרבנן אתיא דלר"י זה נוטע בתוך
שלו כו' וק"ל:

בא"ד וי"ל דעולא הוה מוקי מתני' בצונמא כדמוקי לה בר"פ כו' עכ"ל מיהו ע"כ סיפא דמתני' דקתני היו שרשין יוצאין כו' מיירי באין צונמא מפסיק קשה דמשמע משום כדי שלא יעכב המחרישה מעמיק שלשה טפחים אבל גזלן לא הוי וי"ל דמיירי מתני' בחוץ לט"ז אמה וק"ל:

1) גמרא

אמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך ט"ז אמה גזלן הוא דיונק משדה חבירו – ואין מביאין ממנו בכורים

2) מהרש"א as explained by תוספות

a) עולא to קשיא

i) ד' אמות of הרחקה require only "רבנן"

3) ד"ה גזלן at מהרש"א

a) where כ"ה אמה of הרחקה who דף כה: at משנה of רבנן refers to תוספות under עבודת הכרם for ד' אמות of הרחקה – and instead require only a דף כו. at משנה the דף כו. at משנה

b) דף כו. at משנה under עבודת הכרם ד' אמות of הרחקה no ר' יוסי For זה חופר בתוך שלו וזה נוטע בתוך שלו דף כה: at משנה ר' יוסי because

4) תוספות of המשך

a) עולא to קשיא to תירוצ

i) agrees with רבנן and explains that the דף כו. at משנה where there is צונמא so that we're not concerned about חבירו and that's why a הרחקה of four אמות for עבודת הכרם is enough

5) בא"ד ויש לומר at מהרש"א

a) עולא to קשיא

i) "היו שרשיו יוצאין מעמיק ג' טפחים" דף כו. at משנה of סיפא In the there can be no צונמא because צונמא would make it impossible for the שרשים to be יוצאין

ii) Yet although the משנה in the סיפא says that the בעל השדה can be טפחים – the גזלן counting as a משנה says nothing about the

b) תירוצ

i) The סיפא deals with where the שרשים extend beyond 16 אמות – in that case the no longer counts as a גזלן and the משנה teaches that the בעל השדה can still be טפחים ג' מעמיק

דף כז.

תד"ה כמה מרובע וכו'

[דף כז עמוד א] בד"ה כמה מרובע וכו' ולד' קרנות שמנה שלישים וכו' עכ"ל פי' שמנה שלישים באורך וכל אחד מהח' שלישים רוחב שני שלישים וק"ל:

בא"ד רצועה אחת של קצ"ו ברוחב שלישי וכו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד תחתוך החוטין ותפשטם יהיה העליון אורכו מאה וכו' עכ"ל לפ"ז נ"ל באילן דעולה דרך קצרה תשים עיגול של ל"ג ושליש על ל"ג ושליש בחוטין דקים עד הנקודה האמצעית כזה / במקור יש שרטוט / ואח"כ תחתוך כל החוטין מן הנקודה ולמטה לשנים ותפשטם יהיה העליון ארוך ק' אמה והאחרים מתקצרים והולכים עד הנקודה שהיא י"ו אמות וב' שלישים מן החוט העליון ויהיה כזה / במקור יש שרטוט / שוב תתוך כל החוטין לשנים עד נקודה האמצעית ושים הארוך בצד הקצר והיה כזה / במקור יש שרטוט / נמצא רצועה זו אורכה נ' אמה ורחבה ט"ז אמות וב' שלישים והיא בעצמה שלישי סאה שהיא חמשים אורך וט"ז וב' שלישים רוחב והוא אילן המשנה וק"ל:

בא"ד עולה אלף וקי"א אמות ושליש וכו' עכ"ל שהרי מרובע ל"ג על ל"ג הוא עולה אלף ופ"ט כדלקמן שים רצועה רוחב שלישי לארכה של ריבוע זה וכן לרחבה יעלה כ"ב אמות עוד תצטרך שלישי רוחב ושליש אורך שהוא תשיעית אמה בקרן הרי לך אלף וקי"א וחלק ט' מאמה וק"ל:

בא"ד או כעין זה שלישי זה וכו' דרך אחרת בית סאה היא ק' וכו' עכ"ל כצ"ל והוא מחובר למטה או כעין זה או בדרך אחרת תחשוב סאה שהיא ל"ג על כ"ה והם ל"ג ושליש על ל"ג ושליש עגולים וכו' וק"ל:

בא"ד ל"ג ושליש מרובעים וכו' עשה אותו עיגול וכו' עכ"ל כצ"ל:

בא"ד ושלשה רביעי אמה ולא גרסינן פשו שבע אמה ושיתין וכו' עכ"ל כצ"ל:

1) משנה

- a) Three אילנות are יונק from an area of 50 אמות by 50 אמות or 2,500 square אמות אילן גרמידי at the rate of 833-1/3 (גרמידי)

2) גמרא

- a) עולא says that an אילן is יונק from an area of 16 אמות in each direction, namely from a square of 32x 32 אמות or 1,024 גרמידי per אילן

b) קשיא

- i) How is עולא consistent with the משנה that says the יניקה is only 833-1/3 גרמידי

c) תירוצ

- i) Part 1

- (1) When עולא says that an אילן is יונק from an area of 16 אמות in each direction from the אילן he means a circle with a radius of 16, a diameter of 32 and an area of 768 גרמידי as we'll prove below

- (2) This is $65\frac{1}{3}$ גרמידי less than the שיעור of $833\frac{1}{3}$ גרמידי in the משנה
- ii) Part 2
- (1) The $833\frac{1}{3}$ גרמידי of the משנה are equivalent to the area of a circle with a radius of $16\frac{2}{3}$ אמה and a diameter of $33\frac{1}{3}$ אמה as we'll also prove below
- iii) Part 3
- (1) wasn't דק on a difference of $65\frac{1}{3}$ גרמידי that represents a difference in radius of only $\frac{2}{3}$ אמה
- 3) Proof by רבינו חם that the area of a circle with a radius of 16 is 768 גרמידי and that the area of a larger circle with a radius of $16\frac{2}{3}$ is $833\frac{1}{3}$ גרמידי or $65\frac{1}{3}$ גרמידי more than the area of the smaller circle
- a) Part 1
- i) The area of a square is $\frac{1}{4}$ greater than the area of a circle inside the square
- ii) In other words the area of a square whose side is X is $\frac{1}{4}$ greater than the area of a circle with a diameter of X
- iii) So that a circle with a diameter of 32 has an area equal to $\frac{3}{4}$ of the area (1,024) of a square with a side of 32, or 768 גרמידי
- b) Part 2
- i) Take a strip $65\frac{1}{3}$ אמה long and one אמה wide that has an area of $65\frac{1}{3}$ גרמידי
- ii) Split the strip into three narrower strips along its length and then attach the three strips to yield one long strip of 196 אמה by $\frac{1}{3}$ אמה
- iii) Cut the one long strip at its middle to yield two strips that are 98 אמה by $\frac{1}{3}$ אמה
- iv) Combine the two strips on their widths to yield one strip that is 98 אמה by $\frac{2}{3}$ אמה
- v) This proves that a strip that is 98 אמה by $\frac{2}{3}$ אמה has an area of $65\frac{1}{3}$ גרמידי
- c) Part 3
- i) Consider how long a strip that is $\frac{2}{3}$ אמה wide needs to be to surround the perimeter of a square with a side of 32
- ii) The strip for each of the four sides other than the corners would have to be 32 אמה by $\frac{2}{3}$ אמה for a combined measurement of 128 אמה by $\frac{2}{3}$ אמה
- iii) The size of each of the four corners would be $\frac{2}{3}$ אמה by $\frac{2}{3}$ אמה so that to cover all four corner requires a strip of $\frac{8}{3}$ אמה by $\frac{2}{3}$ אמה or $2\frac{2}{3}$ אמה by $\frac{2}{3}$ אמה
- iv) The combination of both measurements is a strip that is $130\frac{2}{3}$ אמה by $\frac{2}{3}$ אמה
- d) Part 4

- i) We established earlier that the area of a square whose side is X is $\frac{1}{4}$ greater than the area of a circle with a diameter of X
- ii) Similarly a strip with a width Y around the circumference of a circle of diameter X has an area equal to $\frac{3}{4}$ of the area of a strip of width Y around a square with a side X
- iii) So that
 - (1) If a strip that is $\frac{2}{3}$ אמה wide needs to be $130\frac{2}{3}$ אמות long to surround a square with a side of 32 אמות
 - (2) a strip that is $\frac{2}{3}$ אמה wide needs to be only 98 אמות long ($\frac{3}{4}$ of $130\frac{2}{3}$) to surround a circle with a diameter of 32 to yield a larger circle with a diameter of $33\frac{1}{3}$
 - (3) and we've already shown that the area of a strip with these dimensions is $65\frac{1}{3}$ גרמידי
- 4) Two proofs by ר"י that that the area of a circle with a radius of $16\frac{2}{3}$ is $833\frac{1}{3}$ גרמידי or $65\frac{1}{3}$ גרמידי more than the area of the smaller circle
 - a) First proof
 - i) Part 1
 - (1) Consider a circle with a radius of 16 אמות and a diameter of 32 that has a circumference of 96 based on the rule that the circumference of a circle is three (an approximation of pi) times its diameter
 - (2) Now generate a larger circle with a radius that is $\frac{2}{3}$ of an אמה larger so that its diameter is $1\frac{1}{3}$ אמה larger or $33\frac{1}{3}$ and its circumference is 100
 - (3) Place the smaller circle within the larger circle and cut off and straighten the portion of the larger circle that extends beyond the edge of the smaller circle to yield a trapezoid that is $\frac{2}{3}$ אמה wide and that has one length of 96 (the dimension that was the circumference of the smaller circle) and another length of 100 (the dimension that was the circumference of the larger circle)
 - (4) averaging out these two lengths yields a rectangle that is 98 אמות by $\frac{2}{3}$ אמה
 - ii) part 2
 - (1) רבינו תם has already proved that a strip that is 98 אמה by $\frac{2}{3}$ אמה has an area of $65\frac{1}{3}$ גרמידי
 - iii) part 3
 - (1) so we've proved that the area of the larger circle is $65\frac{1}{3}$ גרמידי larger than the area of the smaller circle
 - iv) מהרש"א –another approach that proves that the area of the larger circle is $833\frac{1}{3}$ גרמידי

- (1) We've established that a circle with a radius of $16\frac{2}{3}$ and a diameter of $33\frac{1}{3}$ has a circumference of 100
- (2) Consider that the smallest possible circle with the same center as the large circle has a radius and a circumference that are infinitely small and that inside circles with successively larger radii up to $16\frac{2}{3}$ have progressively greater circumferences up to 100
- (3) Follow the diagram printed in מהרש"א
 - (a) cut the larger circle from its edge to its center
 - (b) and spread out the circumference of the larger circle and all circles within it into straight lines to yield a triangle whose base is 100 (the circumference of the large circle) and whose height is $16\frac{2}{3}$ (the radius of the large circle)
 - (c) cut the triangle in half along its height to yield two right triangles that each has a side of 50 and a side of $16\frac{2}{3}$
 - (d) join these two triangles along their equal hypotenuses to yield a rectangle that is 50 אמות by $16\frac{2}{3}$ אמות
- (4) the area of the rectangle is $833\frac{1}{3}$ גרמידי
- (5) this proves that the area of the larger circle is $833\frac{1}{3}$ גרמידי
- b) second proof that a circle with a diameter of $33\frac{1}{3}$ has an area of $833\frac{1}{3}$ גרמידי
 - i) A square with a side of $33\frac{1}{3}$ has an area of $1,111\frac{1}{9}$ גרמידי
 - ii) We established that the area of a square whose side is X is $\frac{1}{4}$ greater than the area of a circle with a diameter of X
 - iii) Deduct one-quarter from $1,111\frac{1}{9}$ to yield $833\frac{1}{3}$ גרמידי as the area of a circle with a diameter of $33\frac{1}{3}$
- 5) מהרש"א as explained by "או כעין זה" תוספות
 - a) Further proof that a circle with a diameter of $33\frac{1}{3}$ has an area of $833\frac{1}{3}$ גרמידי
 - b) Part 1
 - i) Approach of "או כעין זה"
 - (1) A בית סאה is 50 by 50, so that a third of a בית סאה is 50 by $16\frac{2}{3}$ or 25 by $33\frac{1}{3}$
 - ii) Approach of "דרך אחרת"
 - (1) A בית סאה is 50 by 50, or 100 by 25, so that a third of a בית סאה is $33\frac{1}{3}$ by 25
 - c) Part 2
 - i) The area of a circle is $\frac{3}{4}$ of the area of a square that has a side equal to the diameter of the circle

- ii) So the area of a circle with a diameter of $33\frac{1}{3}$ is $\frac{3}{4}$ of the area of a square with a side of $33\frac{1}{3}$
- d) Part 3
 - i) Since 25 is $\frac{3}{4}$ of $33\frac{1}{3}$ the area of a rectangle of 25 by $33\frac{1}{3}$ is also equal to $\frac{3}{4}$ of the area of a square with a side of $33\frac{1}{3}$
- e) Part 4
 - i) So the area of a circle with a diameter of $33\frac{1}{3}$ is equal to the area of a rectangle of 25 by $33\frac{1}{3}$
- f) Part 5
 - i) Since we've established that the area of this rectangle is also the area of a third of a סאה, which is $833\frac{1}{3}$ גרמידי, it follows that the area of the circle is $833\frac{1}{3}$ גרמידי

תד"ה הא ג' מביא וקורא

בד"ה הא ג' מביא וקורא ה"מ למפרך מסיפא דקתני בהדיא כו' עכ"ל ונראה נמי למאי דס"ד השתא דה"ה דה"מ למפרך מגופא דרישא בלאו דיוקא דקתני בב' אילנות דמביא ועולא קאמר דאין מביא כלל אלא דניחא ליה למפרך גם מקורא ולמאי דמסיק לא ט"ז אמה היינו טעמא דבב' אילנות מביא ולא קורא משום דמספקא לן אי קונה קרקע אי לא כדאמרינן לקמן בפ' הספינה וק"ל:

- 1) גמרא
 - a) אמר עולא אילן הסמוך למצר בתוך ט"ז אמה גזלן הוא ואין מביאין ממנו בכורים
- 2) ברייתא
 - a) קנה שני אילנות בתוך של חבירו לא קנה קרקע ומביא ואינו קורא
- 3) גמרא
 - a) עולא to קשיא
 - i) הא שלשה מביא וקורא מאי לאו אפילו לא קנה אלא קרקע כל שהוא
 - b) תירוצ'
 - i) In fact the קונה is לוקח 16 אמות
- 4) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) Then why is it that אילנות ב' isn't קורא
 - b) תירוצ'
 - i) The קונה of אילנות ב' is מביא because it's a ספק that he might be קרקע – and he's not קורא because of the ספק that he might not be קרקע
- 5) תוספות
 - a) קשיא

- i) Why didn't the גמרא ask its קשיא to עולא כל – מאי לאו אפילו לא קנה אלא קרקע כל – הקונה ג' אילנות מביא וקורא where the גמרא says that directly – שהוא
- b) תירוצ
- i) The גמרא prefers to ask its קשיא from the רישא
- 6) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Even from the רישא the גמרא could have asked its קשיא more directly without a דיוק – namely
- (1) the רישא says that although הקונה ב' אילנות isn't קורא still he's מביא
- (2) yet עולא says when the אילן is יונק from another's קרקע the בעל אילן is גזלן and there isn't even a הבאה from that אילן
- b) תירוצ
- i) The גמרא prefers to ask its קשיא from a case (קנה ג' אילנות) where the ברייתא implies that the קונה is both מביא and קורא

דף כז:

תד"ה ובדחלולי סגי

[דף כז עמוד ב] בד"ה ובדחלולי סגי כו' שמביא בפיו ונשאר שם בענף כו' עכ"ל לפי' רש"י ניהא דממתני' מפני הטומאה לא הוה משמע אלא לחוש בעובר תחת הטומאה אבל אהל הטומאה דקתני בברייתא משמע נמי דהענפים מאהילין על העובר ועל הטומאה אבל לפי' התוס' קשה דמה שיש לחוש שישאר בענף אינו אלא נמי משום עובר תחת הטומאה וזה לא נשמע טפי מלשון הברייתא מבלשון המשנה וצ"ל לפירוש התוס' נמי דה"ק דקמ"ל בברייתא דע"י שיברח העוף כשינדנד הרוח באותן צורות המפחידין כמ"ש הערוך בערך דחל יש לחוש אף באהל הטומאה דמה שישאר בענף יפול לארץ ע"י נדנוד הרוח בענף ויבא תחת הענף ויאהיל הענף על העובר ועל הטומאה וק"ל:

- 1) משנה
- a) לר' שמעון אילן שהוא נוטה לרשות הרבים קוצץ מפני הטומאה
- 2) ברייתא
- a) "מפני אהל הטומאה"
- 3) בדחלולי בעלמא סגי – if it weren't for the ברייתא we might have thought that גמרא
- 4) רש"י
- a) דחלולי means a thinning of ענפים רבים to reduce their number
- b) The גמרא means that

- i) from the משנה we might have thought the only חשש is that an עורב might drop a כזית טומאה on ענפים that are numerous enough to support the טומאה and that thinning out the ענפים is enough to avoid this חשש
 - ii) That's why the ברייתא needs to teach that קציצה of all of the ענפים is needed because of the חשש that if a כזית טומאה is on the ground an ענף that remains after the thinning might be מאהיל on the טומאה and an עובר at the same time
- 5) ר"ח of שיטה – תוספות
 - a) "דחלולי" doesn't mean thinning because even thinned ענפים can hold a כזית טומאה
 - b) "דחלולי" is a לשון יראה for a scarecrow – ספר מהרש"א refers to הערוך who explains that the purpose of the דחלולי is – "להפחיד העופות כשמגדנת אותם הרוח ויברחו"
 - c) The גמרא means that
 - i) From the משנה we might have thought that a דחלולי is enough to cause an עורב to leave with the כזית מן המת
 - ii) The ברייתא teaches that – even if the עורב leaves – a כזית מן המת might still remain on an ענף to be מטמא by אהל an עובר who passes under the טומאה – and as a result the only תקנה is to be קוצץ all the ענפים
- 6) מהרש"א
 - a) קשיא
 - i) It's משמע from the גמרא that the ברייתא teaches that an עובר might become טמא because an ענף might be מאהיל on the טומאה and an עובר at the same time
 - b) תירוץ
 - i) Must be that the ברייתא teaches that – the same רוח that's מגדנא the דחלולי and causes an ענף to be בורח and leave a כזית מן המת on an ענף – might also cause the כזית מן המת to fall from the ענפים to the ground even if the ענפים aren't thinned – and an ענף might in fact be מאהיל on an עובר and the טומאה at the same time

הדרן עלך לא יחפור